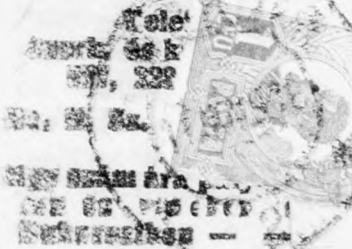

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, Széchenyi u. 11.

Ramaszetter Robert
Budapest
D. Sinter 2. 11. 8.

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 10

Az előfizetési ára „Föld”
címmel folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjel drágább

Csehszlovákiában

Egy hónapra — — 40
Egy évre — — — 400

1925 november 17 Szerda

Budapest, Széchenyi u. 11. * IX. évfolyam * 258. szám

5687 Kiszlív 11

A nyolcéves béke mérlege

A nagyantant és kisantant államai november 11-én ünnepelték meg a fegyverszünet nyolcadik évfordulóját. Nyolc éve, hogy az emberiség erőszakosan kiszakította magát a világvérgengésből és elhatározta, hogy visszatér a komoly és békés munkához. Világtörténelmi esemény volt a háború és a világtörténelem szempontjából az azóta eltelt nyolc év nem elég hosszú idő ehhez, hogy higgadtan és objektíven meg lehessen hozni a négy éves világháború mérlegét. Azt az egyet azonban — amint azt az amerikai United Press Assotiation számára írt tanulmányában David Lloyd George, Anglia volt miniszterelnöke is leszögezi — meg lehet állapítani, hogy 1918 nagy győzelmi mámorában mindenki félreismerte és lebecsülte a háború világtörténelmi jelentőségét úgy politikai, mint gazdasági és társadalmi tekintetben. Mindenekelőtt abban tévedett az egész világ, hogy a fegyverszüneti szerződés aláírásával az ipar és kereskedelem visszaér a régi medrébe, sőt nagy árhány lesz és az összes termelési ágak fantasztikus konjunkturájá fog bekövetkezni. És itt jelentkezett a háború első következménye: az általános elszegényedés és a világ vásárlóerejének csökkenése, amit a békebeli hitellet összeomlása és az új vámparók felállítása csak súlyosbított.

Jelentőségében nem utolsó következménye a világháborúnak az általános nyugtalanság, amely a legtöbb országban felütötte fejét, különösen pedig a világ hét legnépesebb államában: Oroszországban és Kínában, amelyek ezáltal megszűntek piacai lenni a világtermelésnek. Angliában a nép a példátlanul hosszú ideig elhúzódtott bányász-sztrájkot örökölte, amellyel az angol ipar négyezerannyi munkanapot veszített el a háború utáni nyolc év alatt, mint a háború előtti nyolc esztendőben, amikor sztrájkok és munkaszünetek folytán 89 millió 370 ezer munkanapot veszített az angol ipar. Ezért van Angliának nyolc évvel a háború után több, mint egymillió munkanélkülije. Németországban az államnak majdnem kétfélmillió munkanélkülről kell gondoskodnia és körülbelül ugyanaz a helyzet a többi európai államokban is. Ezidőig egyedül Franciaország és Olaszország kerültek el látszólag ezt a járványt, de — különösen Franciaországban — olyan áldozatok árán, amelyekért csak kétszer fog megfizetni. A francia kereskedelem csak a korlátnál inflációnak köszönhető felvirágzását és mielőtt a bankpénz végleg megáll, be fog következni a recessió, amely az ország egész gazdasági életét fel fogja emészteni. Ténylegesen csak Amerikáról lehet elmondani, hogy a háború óta, ha ugyan nem a háború révén, megerősödött.

Ha külpolitikai szempontból akarjuk megvonni a nyolcéves „béke” nyersmérlegét, első sorban Franciaország és Németország nemzetközi viszonya kerül előtérbe. Amikor az utolsó Poincaré-Romány lemondott, úgy látszott, hogy Németország és Franciaország között örökös marad a gyűlölet. Sőt még ez év márciusában is, amikor Németország a Locarno-i paktum jutalmát akarta felvenni, fel-fellángolt a régi gyűlölet. Most azonban komoly mérlegelés alapján azt kell hinnünk, hogy a két nemzet közötti megértés és együttműködés korszaka virradt fel. Nem a thoiryi piknik szolgált alapul a közeledésnek, mert az csak szimptoma volt. Az igazi megértés, amely Európa békéjét garantálná, új bázison kell felépülnön. Szerencse, hogy Franciaországban jelenleg olyan böles belátású és a szívére is hallgatni tudó államférfi a külügyminiszter, mint Briand, aki olyan lehetőségeket és ki-

látásokat teremtett, amelyekre a háború előtt, vagy akár két évvel ezelőtt is még csak gondolni sem lehetett.

Közép Európában a francia német közeledés hatása alatt szintén leegyszerűsödtek a területi lehetőségek, mert Közép-Európa legtöbb államainak politikája szorosban Franciaország politikájával volt összekötve. Ezek az államok állandóan fegyverkeztek és szövegetek egy oly konfliktus esztére, amely Franciaország és Németország között kiterjedt volna. Lengyelország megelégedett a Népszövetségben elért pozíciójával és ez a megelégedettség is hozzájárult az általános megbéküléshez. Mussolini, mislalt otthon a hatalma láthatólag növekedik, a külföld fokozódó rosszallással fogadja. A francia-német közeledésel Mussolini imperializtikus ambícióit mindkét részről növekedő gyanakodással nérik. Délkeletben, amely a versaillesi békeszerződés Elzásza, következtében üldözik és elnyomják a német kisebbséget, ami Németország és a latin államok között új gyűlölet megvált hintheti el és Európát új veszedelmebe sodorhatja. De a Népszövetség, fogyatékos eszközével is, egyre jobban megnehezíti, hogy valamelyik ország ilyen agresszív politikára ragadtassa magát kisebbségi polgáraival szemben.

Oroszország még mindig keletellen rejtvény Európá többi részének. Még mindig nem tudjuk, hogy mi megy ott benn. Annyi tény, hogy Oroszországban sajátos módszerű új civilizáció van kialakulóban, ami hosszú processzus lesz, de csak ha az oroszok elérik ezt a célt,

Öfelsége ismét beszüntette audienciáit

Orvosi bulletin Ferdinánd király állapotáról

(Bucuresti-Bukarest, november 16. Az Új Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt Öfelsége, Ferdinánd király állapotában örvendetes javulás állott be, úgy, hogy Öfelsége részt vehetett a parlament megnyitásban és elmondotta a trónbeszédét. Nyilván az ezzel járó fáradalmak újabb komplikációt idéztek elő. Tegnap orvosi konzilium volt a királyi udvarban, amely megállapította, hogy az uralkodónak teljes nyugalomra van szüksége. A királyi audienciákat emiatt ideiglenesen újra felfüggesztették. A király e héten a minisztereket sem fogadja.

A királyi ház minisztere a következő orvosi bulletin-t adta ki:
„Öfelsége a királyi vastagbélgyulladásban (recto sigmoiditis) szenved, amelynek létezését röntgen- és rektoszkópiai vizsgálat is megállapította. Annak dacára, hogy a betegség atipikusan fejlődik és aminek hatása van az organikus szervek funkciójára is, az általános állapot relativ kielégítő. Kedvező eredmény várható a jelenleg folyamatban lévő kezeléstől. Bucuresti, 1926 nov. 15-én. Dr. Raoul Bacdot, Dr. Romulo, Dr. Mamulescu.”

Cuzista képviselők megakadályozták Mayer Ebneri parlamenti beszédének elmondásában

Guza a kisebbségi „agitáció” ellen. Csütörtökön hangzik el Ebner és Guza interpellációja. A parlament mai ülése

(Bucuresti-Bukarest, november 16. Az Új Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülését Braescu képviselő nyitotta meg. Napirend előtt Jorga Maniucak a fuziót bejelentő deklarációjával polemizált.

Mayer Ebner zsidó képviselő lépett ezután az emelvényre és ismertette a csernovitzi értekezési botrány történetét. Beszédében sajnálatos állapotot emlegette, hogy a csernovitzi események mely szakadékokat ástott a románok és a csernovitzi kisebbségek között. Amikor Falik dlák mártíromságáról kezdett beszélni, a cuzista képviselők Guza vezetésével megrohanták az emelvényt és fülsiketítő lármával kényszerítették Ebneri, hogy beszéde betegezése nélkül távozzék az emelvényről.

DUNKY KATÓ tanítanár

Tanít minden divatos táncot. Különre bármikor. Összeállított csoportok háznál is vállal. Mensendick Madzsar torna hölgyeknek, rhythikus torna gyermekeknek. Magántáncokat tanít.

Eggeelem-utca 3. III. 2. Liff.

Lehet majd Európát ismét a normális viszonyok kontinensének tekinteni. Lloyd George, mint már miniszterelnök korában tette, ismételtén felhívja Európa figyelmét arra, hogy az igazi orosz veszedelem nem a bolsevizmusban van, hanem abban, hogy Oroszország feltartóztatásul a régi imperializmus feltámasztása felé halad.

A bolsevizmust ő olyan elhibázott intézménynek tartja, amely úgy gazdasági, mint más téren csődöt mondott, elhárította a többi népeket, amelyek még hallani sem akarnak olyaaféltől, ami valamilyen vonatkozásban van a bolsevizmussal. Másfépen áll azonban a dolog a régi imperializtikus csökhöz való viszonyterészel. Ez a kérdés állandó kutforrasa lesz az Európa és Ázsia békéjét fenyegető veszedelemnek. Oroszország egyre erősebb aspirációkat támaszt a Románia és Lengyelország kezén levő egykori orosz birtokokra. A kínai polgárháború pedig egy hatalmas ázsiai kérdést vet fel, amely okvetlenül háborúra fog vezetni, hogy eldöntse: kinek legyen nagyobb befolyása és hatalma ebben a mérhetetlen birodalomban.

EZT A SZELVÉNYT A LAP BELSEJÉBEN FELSOROLT Kereskedők

LEI 5 LEI

ÉRTÉKBEN A VÁSÁROLT ÖSSZEGET TIZ SZÁZALEKIG KÉSZPÉNZFIZETÉS GYANÁNT FOGADJÁK EL

Ez a szelvény érvényes dec. 22-ig

előt jelent be ebben az ügyben. Egy másik interpellációt egy falicson megyei erdőbirtokos ügyében kíván előterjeszteni.

Pop Péter lelkész Tóvis mellett 53 falu részére földosztást követel.

Cuza a belügyminiszterhez interpellációt intéz és intézkedéseket követel a kisebbségek agitációja ellen, amely, szerinte, román részről reakciót vált ki

Luca cuzista képviselő csatlakozik Cuza szavaihoz.

Erdély zsidó asszonyai az országépítő munkában

A Pro Palesztina Liga nagyváradi konferenciája

(Oradea-Nagyvárad nov. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amint annak idején már közöltük, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség konferenciájával egyidejűleg tartotta meg a Pro Palesztina Liga is konferenciáját Nagyváradon. A konferencia, amelyen dr. Weimann Jenőné elnökölt, igen nagy érdeklődés mellett folyt le.

Az elnökő megnyitó szavai után elsőnek Winkler Janka üdvözölte német nyelven a konferenciát és annak illusztris vendégeit. Rosenblüth Félix doktort, az executive tagját és Georg Wohlsteint, a KKL direktóriumának kiküldöttjét, majd Rosenblüth dr. tartott előadást a zsidó nő hivatásáról.

— Palesztinában — mondotta Rosenblüth — a zsidó nő minden tekintetben a tökéletes földművesnő típusához közeledek. Az a cél, hogy Palesztinában a zsidó nő férjét a mindennapi munkában segíthesse, tehát értsen a házimunkához, állattenyésztéshez és minden egyébhez, ami a földműveléssel jár, beteljesült. A palesztinai asszonynak ez az ideális típusa, ma már nem utópia, hanem valóság és így nemes nélkülözhetetlen eleme az országépítésnek.

— Galutban éppen olyan fontos, hogy a nők együtt dolgozzanak férjikkel, mint Palesztinában. All ez különösen a Keren Hajjeszód munkára, ahol tág és alkalmas tere kínálkozik az asszonyoknak arra, hogy részüket kivégyék a zsidó munkából. A nők igen sok esetben helyzetükkel fogva sokkal többet tehetnek a Keren Hajjeszódért és a zsidó nemzeti mozgalomért, mint férjeik. Hogy azonban jó munkások legyenek, és igaz jó zsidó szellemben nevelhessék gyermekeiket, szükségesnek tartja az erdélyi zsidó asszonyok kiképzését Cion történelmében és irodalmában, hogy kellően tudjanak argumentálni a mozgalom ellenzóivel szemben és az így nyert tudásuknál és képességükkel fogva hódítsanak új erkölcsi és anyagi erőket Palesztina számára.

Rosenblüth erre igen alkalmasnak tartaná, ha kiképző kurzusokat létesítenének, ahol az erdélyi zsidó asszonyok az említett és feltétlenül szükséges kiképzést elnyerhetnék és ezzel olyan női propagandistákat nyerne az erdélyi mozgalom, amilyenekre elengedhetlenül szükség van.

Rosenblüth dr. ezután fokozott és erős Keren Hajjeszód munkára hívja fel a Liga asszonyait és kiemeli, hogy a cionista munka két alaplétele: a kitartás és az abszolút kötelezettség.

Rosenblüth nagyhasú eljádása után dr. Georg Wohlstein a nők Keren Kajemet munk-

Goga héri a sürgősség kimondását, hogy a kamarának megadhasa a fölvilágosításokat.

A kamara kimondja a sürgősséget. Ebner és Cuza interpellációikat csütörtökön fogják előterjeszteni.

Végül dr. Joantzescu interpellált a törvénytelenautobusz szállítási koncesszió ügyében.

Coanda a szenátus elnöke lett

Bucuresti-Bukarest, november 16. (Rador.) A szenátus ülését Darvaral alelnök nyitotta meg délután 4 órakor.

Trancu Jasi miniszter jelenti, hogy a király elfogadta Coanda tábornok lemondását a tárcanélküli miniszteri állásáról.

Murgasanu néppárti dicseri Coandát és javasolja, válasszák meg újból a szenátus elnökévé.

A szenátus egyhangú felkiáltással elfogadja Murgasanu indítványát.

Coanda köszönetet mond a tiszomért és Murgasanu dicseréséért és igéri, hogy az eddigi pártatlansággal fogja vezetni a szenátus tanácskozásait.

Trancu Jasi a kormány nevében üdvözli Coandát, aki ezért is köszönetét fejezi ki, mire az ülés véget is ért.

ren Kajemet jövedelmeinek ötvenszázalékát. Ez egy állandó és feltételmentes biztos bevétel lehetősége, amelyet azonban rendszeresen kell kezelni. Igen szép és nemes munka a zsidó nő számára a persely-kihelyezés és ürités, ha ezt intézményesen végzik és különösen, ha az általuk kihelyezett perselyeket időszakonként látogatják, mert alkalmuk nyílik a perselytulajdonosokat közelebből megismerni és őket a Keren Kajemet szellemében nevelni. Georg Wohlstein végül a Keren Kajemet jubileumáról és a jubileumi év akcióiról tartott előadást.

A világszervezet és a Keren Kajemet előadót a konferencia feszült figyelemmel hallgatta végig és előadásait meleg óvációkkal honorálta.

Dr. Weimann Jenőné, a Pro Palesztina Liga elnöknője, a Liga nevében kifejezte köszönetét az előadónak, majd Erdély zsidó asszonyai nevében ünnepélyes ígéretet tett, hogy igyekezni fognak minden erővel a két Palesztina alap követelményeinek megfelelni.

Széky Béla főtitkár a magyarországi Pro Palesztina Liga üdvözlését hozta a konferenciának. Kellemes kötelességének tesz eleget akkor, amikor kijelentheti, hogy Magyarországon az ortodox és a haladó zsidók teljes harmóniában és példásan veszik ki részüket a Palesztina munkából.

Ezután Krémer Armin dr. terjesztette be javaslatát, amelyeket a konferencia változatlanul elfogadott. A javaslatok főbb pontjai: 1. A Liga a KKL jubileumi aranykönyvébe bejegyzeteli magát. 2. Minden PPL csoport minden egyes tagja legalább egy hólabda-teret rendez. 3. Minden PPL csoport évenként legalább egy nyilvános tesztelőt rendez a KKL javára és végül 4. a csoport minden tagja gondoskodik arról, hogy a KKL perselyek kihelyezése és az ürités rendszeresen történjen akár a helység már meglévő persely-őrítő gárdája útján, akár pedig a PPL útján. A javaslat kitéjti a Pro Palesztina Liga kitartó munkájának szükségét, mert csak ez a lehetőség annak, hogy a meglévő kétszáz ezer dunam tördhöz újabb kétszáz ezer dunamot vásárolhassanak a zsidó nép örök tájdonául.

Schultze tagadja szélhámosságait, de bevallotta, hogy antant-kém volt

(Cluj-Kolozsvár, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette az Uj Kelet, hogy a szélhámos német bankár, Erich Schultze, akinek nevét a kolozvári lapok leleplező cikkei nyomán az egész világsajtó végighordozta, tegnap átkísérték a kolozvári ügyészségi fogházba. Bussis főtárgyszérendikzésé értelmében Propper Constantinescu vizsgálóbíró a III. számú vizsgálóbírókabinat főnöke vette át a nyomozás további irányítását.

Constantinescu vizsgálóbíró ma délelőtt megkezdte Schultze Erich kihallgatását. A kihallgatás teljes három órán keresztül tartott. Schultze Erichet meglehetősen megöregtén és csaknem egy hét óta tartó tortúrák, amelyekben keresztülment. Igazoltan, nyugtalanul viselkedett és többször ellentmondásba keveredett.

Constantinescu vizsgálóbíró, Schultze első kihallgatásáról a következő nyilatkozatot tette:

Schultze, mint kém

— Schultze Erich teljes bűnlajstromát az eddigi nyomozások során nem sikerült összeállítani. Különösen az akadályoz a vizsgálatban, hogy a letartóztatása alkalmával elkobzott hamis részvények is terhelő dokumentumok, a vizsgálat során nyomtalanul eltűntek.

Schultze egyébként tagadja, mintha ő értékpapír- és szelvényhamisításért el lett volna ítélve. Bevallotta azonban, hogy a háború folyamán a hadbíróság két évi börtönre ítélte, mert Belgiumnak és Angliának kémiszolgálatot teljesített. A büntést ki is töltötte.

Schultze fél

A kihallgatás során az a meggyőződés alakult ki, hogy Schultze szülő Németszágban él. Midőn közöltem vele ugyanis, hogy a romániai eljárást rövidesen befejezzük és Németszágban kiadjuk, halálsápadt lett és percenkig alig tudott szöhoz jutni. Az is kine-

san érintette, midőn közöltem vele, hogy Németszágban egy vizsgálóbizottság delegálását kértük.

Vallomásában előadta Schultze, hogy vezérigazgatói pozíciójából az általa képviselt bank vezetőinek intrikái tarták ki és hogy ennek közönséges kizárólag a neki adott megbízás visszavonása.

Gyilkosság vádja

A sziguranca három feljelentés fekszik Schultze ellen. A nagyszabású rendőrség és sziguranca egy gyilkosság felderítésén nyomoznak, amelynek tettese állítólag Schultze lett volna. Mindezekért Schultze csak a román igazságszolgáltató hatóságok előtt kell felelnie és büntetésének kitöltése után kerül sor Németszágban való kiadatására.

Ma megérkezett egyébként Vlad sziguranca-főnökhöz a német rendőrség távirati válasza a Schultze letartóztatása ügyében küldött megkeresésre. A távirat közli, hogy Schultze börtönviselt ember és újabb súlyos dokumentuma a német bankár bűnösségének, akinek személyében a bukaresti sziguranca az utóbbi idők egyik legnagyobb stílus szélhámosságát teite tartalmazta.

Seegras, Gradli, Ponyva, Zsák, szalmazsák, Afrik

nagy választékban és olcsó ár mellett

Boskovios József — Cluj

Strada Reg. Maria No 15.

Ne felejtessen el vásárolni az Uj Kelet szelvényeivel.

Katonatiszti ruhákat olcsón fest kakira Czink, Cluj

— Varsói sz

Chopin. M elomló, finom hája, talán az névhez, az a élmények fog mor, könnyek lagfénye, ill foszlány.

A gyöngé nagyobbakra szólították azokat az ex a szó ellenke gesztus, ölelé sem tud elmo

A sziv ze szólt: egy e mazurjainak, diában a ter olyan titkok, s a végtelent jainkhoz.

Chopin. T és csodája vo végzete szám lengyel hazaf a eretük ke verce volt s átták meg a s azzal a fájdalom veiből. Sok k évig tartó nag energiáját: D Saud írta ő ir át rabzolgája vészes nagy z vel és szeszély ezt a kivételes

É dekes, E pint boldogít a Chopinnel dásban oly ro kergette csak költészete sz „Éjszakák” ri fénye, rejelm vibrál, férfias Chopin noctu

Az érzések geinek állandó Chopint arra, meg, annak e műveit kedvel mérték művés nak és zenei k geit teremtette bujával, érzelm eredetivé.

Költészete túzi képesség hatósége rende pátos és köz melódikus gaz rosult. Balladá az erőnek kife zettségnak, me tudja nézni a a mosoly sugár mosolyog, sziv halált.

Szenvedése ban állott alko rezzenés, mind diákba, formák rezdült rejongo ben, akiknek a

Chopint elő zeneidőjének. Egy bizonyos dályát, változat sem tudta ugy laltatni, mint ő minált lénye i korántsem von értékéből, abbó szegénységét, bűnkön és hoz tokraikus lélek

Chopin

— Varsói szobrának leleplezése alkalmából —

Chopin. Már pusztán nevének is van valami elomló, finom, érzéseket megmozgató muzsikalja, talán azért, mert amit hozzáképeztünk e névhez, az a leglágyabb és legszenzációsabb élmények foglalatja: zokogó vágy, ujjongó mámor, könnyek regyogása, holdas éjszakák csillogtató, illat, zamat, kacaj és ezüstlő énekfoszlány.

A gyöngédség zenésze volt, egyike a legnagyobbakkal, akik valaha a hangok erejével szólaltatták meg szinte öntudatlan érzéseinket, azokat az extázisokat, melyeknek kifejezésében a szó ellankad és erőtlenül válik, melyeket gesztus, ölelés, két szerelmes ajk összeforrása sem tud elmondani.

A szív zenésze volt, mégis, amikor megszólalt: egy egész kozmikus világ zendült fel; mazurjainak, valcerjeinek és nocturnéinak melódiáiban a természet titkai szütyögtek felénk, olyan titkok, melyekre ma is megborzongunk a végtelent érezniük közelebb kerülni atomjainkhoz.

Chopin. Törékeny és gyöngéd lénye díszes és csodája volt a párisi szalonoknak, ahova végzettsége száműzte hazájából, mint mindazokat a lengyel hazafiakat, akiket éppen lángoló hazaszereték kergesített el hazájuktól. A nők kedvence volt mégis: a nők tették tükre, nők ártak meg a sírját, nők telítették meg lelkét azzal a fájdalommal, mely szinte kimerül műveiből. Sok kísérlet, sok csalódás után egy tíz évig tartó nagy szenvedély emésztette fel életenergiáját: Dadevant Aurora, másnéven George Sand írói iránti szerelme, aki hosszú éveken át rabzolgája és hűséges ápolója volt a tudóveszes nagy zenésznek, hogy utána hűtlenségével és szeszélyével sirba kergette ezt a nagy, ezt a kivételes érzésekben gazdag művészt.

Édekes, hogy George Sand, mielőtt Chopint boldogította volna szerelmével, — előbb a Chopinnel lélekben, érzésekben, gondolkodásban oly rokon Musset életét dulta fel a kergette csaknem az örületbe. Musset egész költészete szavakba foglalt Chopin-zene, az „Éjszakák“ ritmusa az éjszakák minden fanyra, rejtelme, titkos sugara, árnya benne vibrál, férfias zokogás csendül ki belőlük, mint Chopin nocturnéiból.

Az érzéseknek túlszorduló gazdagsága, ideginek állandó túlfeszültsége képtelenné tették Chopint arra, hogy szigorú műformákban írja meg, annak ellenére, hogy Mozart és Bach műveit kedvelte legjobban. Műveiben az időmérték művészi váltakozásával a hangulatoknak és zenei kifejezésnek egészen új lehetőségeit teremtette meg a főleg a szláv zene melábulásával, érzelmi túladásával telte színész és eredetivé.

Költészete csodálatos harmóniában volt virtuóz képességeivel. A kifejezésnek minden lehetősége rendelkezésére állott: báj, melegség, páthos és közvetlenség, mely mindig erővel, melódikus gazdagsággal és fordulatossággal párosult. Balládái, polonái, prelúdiói ennek az erőnek kifejezői, annak a férfias fejedelmességnek, mely bizonyos előkelő távlatból is tudja nézni a saját szenvedését, mely könnyeit a mosoly sugárzó auroslájába zája és mialatt mosolyog, szívében százszor, ezerszer hal hősi halált.

Szenvedéseinek gazdagságával egyenes arányban állott alkotó termékenysége. Minden belső rezzenés, minden érzésfoszlány hangokba, melódiákba, formákba kívánczolt nála és tovább rezdült rajongó hallgatóinak, bámulóinak szívében, akiknek száma ma is tekintélyesen nagy.

Chopint előszeretettel nevezik az asszonyok zenei kultúrájának, talán joggal, talán jogtalanul. Egy bizonyos: az asszonyi lélek hullámzó kedélyét, változatos érzésvilágát egyetlen zenész sem tudta úgy és olyan gazdagsággal megszólaltatni, mint ő. Ehhez túlfinomult, kissé effeminált lénye is hozzásegítette, ami azonban korántsem von le nagyságát és méltóságát az értékéből, abból az epikai mélységtől, mellyel szegénységét, sorstalanulását, számhivatottságát büszkén és hozzáférhetetlenül elvikelte. Arisztokratikus lélek volt, mint a legtöbb lengyel,

kissé gögös, de odaszédésben és szenvedélye áradásában elomló és végtelenségig őszinte, könnyesen tragikus és mindent feláldozó.

Hűséges és csapongó, érzéki és egyben szinte testetlen volt szerelmi életében, mint ember pedig tisztá, egyszerű, jószágs és mindent megértő, amellet könnyen lángoló és könnyen ellankadó, mint általában honfitársai. Valójában, vér szerint pedig nem is volt lengyel; atyja: Chopin Miklós varsói francia nyelvtanár volt, aki a legműveltebb lengyel társaságban forgódot a fiát, Frigyeset a legkiválóbb zenei és intellektuális nevelésben részesítette. Abban az időben azonban Lengyelországot rajongani — különösen egy francia nemesnek — szinte erkölcsi kötelessége volt, amit az is megmagyaráz, hogy a lengyelek már akkor is francia kultúrában éltek és nevelkedtek.

Ami grációitás, fénylő sugárzás, formai kellem, nyugtalan temperamentum van Chopin költészetében, — az par excellence francia vonás benne. Az epedés, az extázis, az érzésekben való telítettség és rajongó ábrándozás pedig kimondottan szláv jellegű. Körülbelül kilencven művet írt, melyek a gondolatnak és érzéseknek hatalmas skáláját tárják elénk s melyek a zenei fordulatosságának pompás tárházai. Nemze-

dékek merítettek belőle és merítenek ma is: inspirációt, izlést, kifejezésbeli gazdagságot.

Beethoven zengett és villámlott, dörgött és megrázott; Mozart felderített és szikrázó mozzollyal szötte át műveit; Bach áhitatra és melegségre nevelt örökkévaló műveiben bennünket. Chopin sirni, eláradni, hevülni és érzéseikben felolvadni tanította meg az embereket.

Muzsikája — különösen nocturnéiban — szinte érzékeny színes, csaknem festői: holdsugár és fényben uszó ormok, illatok és virágok tánca lejt a zenei alkotásokban. A szerelem, az érzemes, szenvedélyes szerelem zenei breviárium a Chopin életműve s mint ilyen örökkévaló, elmulthatatlan, mint magaa szenvedély, maga a szerelem.

A világ minden tájáról művészek és hódolók jöttek, hogy lerakják a hála koszorúit a szabad Lengyelország nagy zeneköltőjének későn megalkotott szobrára.

Akik nem mehettek el a hódolat ünnepére, de szívünkben egyszer is átéreztek ennek a nagy géniuszának művészetét, távolról is ép oly meghatottsággal és hódolattal gondolnak erre az ünnepségre, mint maguk a résztvevők.

(s. l.)

Álhir a kormány lemondásáról

(Bucuresti Bukarest, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap a késő esti órákban a fővárosban az a hír terjedt el, hogy az Avarescu kormány lemond. A hír még a reggeli órákban is erősen tartotta magát, annál is inkább, mert a reggeli órákban megjelenő „Dimineata“ vezetőhelyen közölte ezt a hírt. A lap szerint a kormány azért szánta el magát a lemondásra, mert a király vonakodott aláírni azt a dekrétumot, amely Rascanu tábornokot Beszarabia kormányzójává nevezi ki tárcsnelkülli miniszteri ranggal. A „Dimineata“ hírt ma reggel a legerélyesebben megcáfolták. A cátolet szerint nincs szó arról, mintha a király vonakodna aláírni a kinevezési okmányt, a kérdés csupán csak halasztást szenvedett, mert csak ma dől el, vajjon Rascanu közlekedésügyi miniszter lesz-e, vagy pedig Beszarab a kormányzója.

Bánffy Miklós gróf budapesti utazása ismét szőnyegre dobta a román-magyar perszonálunió ügyét

A volt magyar külügyminiszter másfélórás tanácskozással Bethlen István gróffal és más politikusokkal. Bánffy továbbra is titokban tartja politikai céljait. Barabás Bela aradi szenátor a „Pesti Hírlap“-ban cáfolja a perszonálunió tervének komolyságát

(Cluj-Kolozsvár, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A román-magyar perszonálunió sokat vitatott kérdése, amely már majdnem egy látszott, hogy teljesen lekerült a napirendről, ma váratlanul ismét az általános érdeklődés középpontjába került. Körülbelül egy hónappal ezelőtt a bécsi „Stunde“ nyomán Romániában először a „Dimineata“ pattantotta ki a magyar párt belső harcaival kapcsolatban azt a szenzációt, hogy a román állampolgárrá lett gróf Bánffy Miklós, volt magyar külügyminiszter tulajdonképpen azért költözött le Erdélybe, hogy Bethlen István magyar miniszterelnök megbízásából a magyar-román perszonálunió útjait egyengesse. Bánffy Miklós királyi audienciája és különböző bizalmas tárgyalásai, Rakovszky Iván volt magyar belügyminiszter kolozsvári tartózkodása és más összefüggő körülmény hatása alatt az egész világszerte foglalkozni kezdett ezzel a kérdéssel. Erdélyben az összes illetékesek, elsősorban maga gróf Bánffy Miklós kategorikusan cáfolta a vele kapcsolatban megjelent kombinációkat, a magyar nemzetgyűlésen pedig Nagy Vince interpellációjára maga Bethlen István jelentette ki, hogy a román-magyar perszonálunió megvalósítása szinte lekérdzhetetlen akadályokba ütközik és arról sem az ő, sem pedig más megbízásából senki senkivel tárgyalásokat nem folytatott.

Bánffy Miklós pesti utazása

Mindenek ellenére az „Adeverul“ ma száma újból beidézte a közvéleménybe a román-magyar perszonálunió kérdését. A lap ugyanis azzal kapcsolatban, hogy gróf Bánffy Miklós tegnap Budapestre utazott, azt következteti, hogy gróf Bánffy a magyar politikai köröket informálja Budapesten a perszonálunió kérdésében folytatott tárgyalásairól. Ugyanekkor

budapesti tudósítónk is közli, hogy gróf Bánffy Miklós tegnap Budapestre érkezett és kedien délelőtt másfélórás tanácskozást folytatott gróf Bethlen István magyar miniszterelnökkel. A volt magyar külügyminiszter budapesti utazása és tanácskozása politikai körökben különféle találgatásokra adott alkalmat. Fotózza az érdeklődést az a körülmény, hogy Bánffy nem volt hajlandó látogatásának okáról magyarázatot adni.

Bánffy Miklós ma délután gróf Teleki Pállal is keresett érintkezést, de budapesti tartózkodása alatt más politikusokkal is tárgyalni óhajt.

Miért költözött Erdélybe?

Beavatott helyről a volt magyar külügyminiszter látogatásának céljáról a következőket mondották a „Pesti Napló“ tudósítójának:

— Nagy Vince interpellációjára igen éles helyzetet teremtett Bánffy Miklós gróf részére. Az erdélyi magyar politika vezetői már eleve

Az őszi újdonsága
a Dreher Haggemacher sörgyár
őszi sör

Extra-Special
mindenütt kapható

Weisz Adolf uriszhóságát áthelyezte **17. sz. alá**
Calea Regele Ferdinand

Chopin

— Varsói szobrának leleplezése alkalmából —

Chopin. Már pusztá nevének is van valami elomló, finom, érzéket megmozgató muzsika, talán azért, mert amit hozzáképzünk a névhez, az a leglágyabb és legszenzációsabb élmények foglalatja: zokogó vágy, ujjongó mámor, könnyek regyogása, holdas éjszakák csillogtató, illat, zamát, kacaj és ezüstlő énekfoszlány.

A gyöngédség zenésze volt, egyike a legnagyobbakkal, akik valaha a hangok erejével szólaltatták meg szinte öntudatlan érzéseinket, azokat az extázisokat, melyeknek kifejezésében a szó ellágyul és erőtlenné válik, melyeket gesztus, ölelés, két szerelmes ajk ömszeforrása sem tud elmondani.

A szív zenésze volt, mégis, amikor megszólalt: egy egész kozmikus világ zendült fel: magurjainak, valcerjainak és nocturnéinak melodáiban a természet titkai suttogtak felénk, olyan titkok, melyekre ma is megborzongunk a végtelent érezzük közelebb kerülni atomjainkhoz.

Chopin. Törékeny és gyöngéd lényre díszes és csodája volt a párisi szalonoknak, ahova végzete száműzte hazájából, mint mindazokat a lengyel hazafiakat, akiket épen lángoló hazaszeretett kergette el hazájuktól. A nők kedvence volt s mégis: a nők tették tönkre, nők árták meg a sírját, rők tiltották meg lelkét azzal a fájdalommal, mely szinte kicserdül műveiből. Sok kísérlet, sok csalódás után egy tíz évig tartó nagy szenvedély emésztette fel életenergiáját: Dadevant Aurora, másnéven George Sand írói iránti szerelme, aki hosszú éveken át rabszolgája és hűséges ápolója volt a tüdővész nagy zenészek, hogy utána hűtlenségével és szeszélyével sirba kergesse ezt a nagy, ezt a kivételes érzésében gazdag művészt.

Édekes, hogy George Sand, mielőtt Chopin boldogította volna szerelmével, — előbb a Chopinnal lélekben, érzésekben, gondolkodásban oly rokon Muzset életét dulta fel s kergette csaknem az örületbe. Muzset egész költészete szavakba foglalt Chopin-zene, az „Éjszakák“ ritmusa az éjszakák minden fenyve, rejelme, titkos sugara, árnya benne vibrál, férfias zokogás csendül ki belőlük, mint Chopin nocturnéiból.

Az érzéseknek tulcsorduló gazdagsága, idegeinek állandó túlfeszültsége képtelenné tették Chopint arra, hogy szigorú műformákban írja meg, annak ellenére, hogy Mozart és Bach műveit kedvelte legjobban. Műveiben az időmértek művészi változtatásával a hangulatoknak és zenei kifejezésnek egészen új lehetőségeit teremtette meg s főleg a szláv zene mélabujásával, érzelmi túlaradásával teite színezte és eredetivé.

Költészete csodálatos harmóniában volt virtuózi képességeivel. A kifejezésnek minden lehetősége rendelkezésére állott: báj, melegség, páthozs és közvetlenség, mely mindig erővel, melódikus gazdagsággal és fordulatossággal párosult. Balladáit, polonaise-ét, preludiumait ennek az erőnek kifejezői, annak a férfias fegyelmezettségek, mely bizonyos előkelő távlatból is tudja nézni a saját szenvedését, mely könnyeit a mosoly sugárzó aureolájába zájja és mislett mosolyog, szívében százszor, ezer-szer hal hősi halált.

Szenvedéseinek gazdagságával egyenes arányban állott alkotó termékenység. Minden belső rezzenés, minden érzésfoszlány hangokba, melódiákba, formákba kívánczozott nála és tovább rezdült rajongó hallgatónak, bémolónak szívében, akiknek száma ma is tekintélyesen nagy.

Chopint előszeretettel nevezik az asszonyok zenei költőjének, talán joggal, talán jogtalanul. Egy bizonyos: az asszonyi lélek hullámzó kedélyét, változatos érzésvilágát egyetlen zenész sem tudta úgy és olyan gazdagsággal megszólaltatni, mint ő. Ehhez túlfinomult, kissé effeminált lény is hozzásegített, ami azonban korántsem von le na és zent férfisságnak értékéből, abból az emelkedettségből, mellyel szegénységét, sorstalanását, számbivettségét büszkén és hozzáférhetetlenül elviselte. Artiztokratikus lélek volt, mint a legfőbb lengyel,

kissé gögő, de odaszédésben és szenvedélye áradásában elomló és végtelenségig őszinte, könnyesen tragikus és mindent feláldozó.

Hűséges és csapongó, érzéki és egyben szinte testetlen volt szerelmi életében, mint ember pedig tisztá, egyszerű, jószágos és mindent megértő, amellott könnyen lánzó és könnyen el-lankadó, mint általában honfitársai. Valójában, vér szerint pedig nem is volt lengyel; atyja: Chopin Miklós varsói francia nyelvtanár volt, aki a legműveltebb lengyel társaságban forgó-dott s fiát, Erdgyest a legkiválóbb zenei és intellektuális nevelésben részesítette. Abban az időben azonban Lengyelországról rajongani — különösen egy francia nemesnek — szinte erkölcsi kötelessége volt, amit az is megmagyaráz, hogy a lengyelek már akkor is francia kultúrában éltek és nevelkedtek.

Ami grációztás, fénylő sugárzás, formai kellem, nyugtalan temperamentum van Chopin költészetében, — az par excellence francia vonás benne. Az epedés, az extázis, az érzésekben való telítettség és rajongó ábrándozás pedig kimondottan szláv jellegű. Körülbelül kilencven művet írt, melyek a gondolatnak és érzéseknek hatalmas skáláját tárják elénk s melyek a zenei fordulatosságának pompás tárháza. Nemze-

dékek merítettek belőle és merítenek ma is: inspirációt, izlést, kifejezésbeli gazdagságot.

Beethoven zengett és villámlott, döngött és megrázott; Mozart felderített és szikrázó molloyal szötte át műveit; Bach áhitatra és melegségre nevelt örökkévaló műveiben bennünket. Chopin sirni, eláradni, hevülni és érzéseikben felolvadni tanította meg az embereket.

Muzsikája — különösen nocturnéiban — szinte érzékeny szines, csaknem festői: holdszugar és fényben uszó orrok, illatok és virágok tánca lejt e zenei alkotásokban. A szerelem, az érzemes, szenvedélyes szerelem zenei breviáriuma a Chopin életműve s mint ilyen örökkévaló, elmulthatatlan, mint magaa szenvedély, maga a szerelem.

A világ minden tájáról művészek és hódolók jöttek, hogy lerakják a hála koszorúit a szabad Lengyelország nagy zenei költőjének későn megalkotott szobrára.

Akik nem mehettek el a hódolat ünnepére, de szívünkben egyszer is átéreztek ennek a nagy géniusznek művészetét, távolról is ép oly meghatottsággal és hódolattal gondolnak erre az ünnepségre, mint maguk a résztvevők.

(s. 1.)

Álbir a kormány lemondásáról

(Bucuresti-Bukarest, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap a késő esti órákban a fővárosban az a hír terjedt el, hogy az Averescu kormány lemond. A hír még a reggeli órákban is erősen tartotta magát, annál is inkább, mert a reggeli órákban megjelenő „Dimineata“ vezetőhelyen közölte ezt a hírt. A lap szerint a kormány azért szánta el magát a lemondásra, mert a király vonatkozott aláírni azt a dekrétumot, amely Rascanu tábornokot Beszarábia kormányzójává nevezte ki tárcanélküli miniszteri ranggal. A „Dimineata“ hírére ma reggel a legerélyesebben megcáfolták. A cáfolat szerint nincs szó arról, mintha a király vonatkozna aláírni a kinevezési okmányt, a kérdés csupán csak halasztást szenvedett, mert csak ma dől el, vajjon Rascanu közlekedésügyi miniszter lesz-e, vagy pedig Beszarábia kormányzója.

Bánffy Miklós gróf budapesti utazása ismét szőnyegre dobta a román-magyar perszonálunió ügyét

A volt magyar külügyminiszter máf-előráig tanácskozott Bethlen István gróffal és más politikusokkal. Bánffy továbbra is titokban tartja politikai céljait. Barabás Bela aradi szenator a „Pesti Hírlap“-ban cáfolja a perszonálunió tervének komolyságot

(Cluj-Kolozsvár, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A román magyar perszonálunió sokat vitatott kérdése, amely már majdnem egy látszott, hogy teljesen lekerült a napirendről, ma váratlanul ismét az általános érdeklődés középpontjába került. Körülbelül egy hónappal ezelőtt a bécsi „Stunde“ nyomán Romániában először a „Dimineata“ pattantotta ki a magyar párt belső harcaival kapcsolatban azt a szenzációt, hogy a román állampolgárrá lett gróf Bánffy Miklós, volt magyar külügyminiszter tulajdonképpen azért költözött le Erdélybe, hogy Bethlen István magyar miniszterelnök megbízásából a magyar-román perszonálunió utját egyengesse. Bánffy Miklós királyi audienciája és különböző bizalmas tárgyalásai, Rakovszky Iván volt magyar belügyminiszter kolozsvári tartózkodása és más öszszvágó körülmény hatása alatt az egész világs jő foglalkozni kezdett ezzel a kérdéssel. Erdélyben az összes illetékesek, elsősorban maga gróf Bánffy Miklós kategórikusan cáfolta a vele kapcsolatban megjelent kombinációkat, a magyar nemzetgyűlésen pedig Nagy Vince interpellációjára maga Bethlen István jelentette ki, hogy a román-magyar perszonálunió megvalósítása szinte leközdetetlen akadályokba ütközik és arról sem az ő sem pedig más megbízásától senki senkivel tárgyalásokat nem folytatott.

Bánffy Miklós pesti utazása

Mindenek ellenére az „Adeverul“ ma száma újból beledobja a közvéleménybe a román-magyar perszonálunió kérdését. A lap ugyanis ezzel kapcsolatban, hogy gróf Bánffy Miklós tegnap Budapestre utazott, azt következteti, hogy gróf Bánffy a magyar politikai köröket informálja Budapesten a perszonálunió kérdésében folytatott tárgyalásairól. Ugyanakkor

budapesti tudósítónk is közli, hogy gróf Bánffy Miklós tegnap Budapestre érkezett és kedlen délelőtt máf-előráis tanácskozást folytatott gróf Bethlen István magyar miniszterelnökkel. A volt magyar kü ügyminiszter budapesti utazása és tanácskozása politikai körökben különféle találgatásokra adott alkalmat. Fokozza az érdeklődést az a körülmény, hogy Bánffy nem volt hajlandó látogatásának okáról magyarázatot adni.

Bánffy Miklós ma délután gróf Teleki Pálal is keresett érintkezést, de budapesti tartózkodása alatt más politikusokkal is tárgyalni óhajt.

Miért költözött Erdélybe?

Beavatott helyről a volt magyar külügyminiszter látogatásának okjáról a következőket mondották a „Pesti Napló“ tudósítójának:

— Nagy Vince interpellációja igen éles helyzetet teremtett Bánffy Miklós gróf részére. Az erdélyi magyar politika vezetői már eleve

Az ősz ujdonsága

a Dreher Hagenmacher sörgyár
őrszi söreExtra-Special
mindenütt kapható

Weisz Adolf urliszabóságát áthelyezte 17. sz. alá

Calea Regale Ferdinand

bizonyos mértékű gyanakvásai fogadták Bánffy Miklós hazatérését, amelynek célja a mai napig sem volt teljesen tisztázható. Már több kísérlet történt, hogy Bánffy grófot nyílt szüneteltetésre bírják, de mindezek az nem sikerültek és az erdélyi magyar párt legutóbbi kongresszusán sem került nyilvánosságra az az ok, amelyért gróf Bánffy Miklós ismeretlen céljával szemben óvatosságra készítették az erdélyi magyar-szorgalmat.

Bánffy találkozni fog Averescuval is?

Bethlen miniszterelnök csak a maga és kormánya szerepéről és intencióiról nyilatkozott Nagy Vince beszéde után, amint nem is tehetett mást. De még mindig nyitva maradt a kérdés, hogy mit akar és milyen irányban dolgozik Erdélyben gróf Bánffy Miklós. E pillanatban az a helyzet, hogy gróf Bánffyval erre a kérdésre végre válaszolnia kell. A válaszadás elől tovább kitérni nem lehet, hogy

A francia kormány baloldali tagjai ki akarnak lépni a kormányból

Ismét válságban van Poincaré kormánya

(Páris, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia kormány jelenleg ismét válságban van. Marin nyugdíjügyi miniszter, a köztársasági szövetségi párt vezére többször kellemtlenkedett már a kormánynak a koalícióban a pártok elleni kirohanásaival. Tegnap egy banketten súlyosan megbántotta a balpártokat, mert a karteil korszakát a legalávisőbb elvetemültség uralmának nevezte, kijelentvén, hogy Herriot és Painlevé idejében a közigazgatás gyalázatos és galád volt. A baloldali emiatt a támadás miatt most felvetette a kabinetkérdést. Követelik Poincarétól Marin eltávolítását, különben kilépnek a kormányból. Poincarének mindkét eshetőség igen veszedelmes, mert kormányában egyik oldalt sem nélkülözheti.

Dávid Falik koporsójánál

A csernovitzi zsidó hitközség lélekbe markoló gyászjelentést adott ki a mártírhaltalt halt zsidó diák, David Falik temetése alkalmából. Azoknak a következtetéseknek levonására, amelyek ebből a gyászos esetről kifolyóan minden zsidó szívből ki kell, hogy ütözközzenek, szükségesnek tartjuk ezt a gyászjelentést a maga teljes megdöbbentő mivoltában reprodukálni.

A zsidó hitközség ezennel hírül adja David Faliknak, a diáknak elhalálozását, aki f. évi november hó 12-én délután 2 órakor a zsidó kórházban életének huszadik esztendőjében sebesülésébe beléhalt. A zsidóság örökre tiszteletben fogja tartani ennek a fiatal mártírnak emlékét.

Ezt a szűkszavú gyászjelentést az „Ostjüdische Zeitung“ néhány sora előzi meg és ez a néhány sor az, amelyre a további utalni kívánunk.

Alljon itt ez a néhány sor is hü fordításban elgondolkoztatóul a magunk sorsáról és népi tragédiáinkról.

„Dávid Falik meghalt.“ Az orvosok művésze és tudománya hiábavalónak bizonyult. A gyilkos nagyon is jól célzott és jól talált. Most aztán az áldozat ott fekszik a ravatalon.

Most aztán itt állnak azok, akik a legközelebb voltak hozzá, félig örülten a fájdalomtól, bátyjai és hugai. Apja már régen nem volt a szerencsétlennek. Evékkel ezelőtt halt meg és nyomorúságban hagyta a családját. Csak az anyja maradt meg szenvedésekkel teljes édes anyja. Fájdalomtól némán gyászol most ő is fiának koporsója felett.

Ó volt családjának eltartója a nyomorúságban: a szónak igaz értelmében vett zsidó családfejtartó. Amikor az ő korabeli gyermekek még gyermekjátékokban gyönyörködtek, ő már „órákat adott“ és szűkös keretét hazahozta szegény édesanyjának.

Nagytehetségű volt és szorgalmas és úgy bírta az állam nyelvét, mint valamely született román, de ennek a reményteljes életnek egy gyilkos golyója véget vetett.

A hivatalos vizsgálat megindult és a bírósági ítéletnek nem szabad prejudikálni. De sohasem fogjuk megtudni, hogy vajjon Dávid Falik egy megszorozott ösztöndíjasnak lett-e áldozata, vagy pedig csak egy embernek lélekén szárad-e vére, olyan embernek, aki a jasi atmoszférában nevelkedvén, a zsidókat főrvényen kívül lánynek tudja. A vizsgálat nagyon könnyen el is sekélyesedhetik, hiszen már is kőszá hírek járják be a városát arról, hogy a merénylő „örült“ volt.

De ez az örület még nem zárja ki a be-

mit tették szükségessé Bánffynak, hogy mielőtt nyilvánosság elé lépne, újból konzultáljon gróf Bethlennel. A mai látogatását azért óhajította titokban tartani, mert még annak a látszatát is el akarja kerülni, mintha a miniszterelnök irányítaná az ő politikai állásfoglalását. A mai látogatásának ilyen téves magyarázata már csak azért is kellemtlen lenne, mert gróf Bánffy Miklós a közeljövőben találkozni fog Averescu román miniszterelnökkel.

A „Pesti Napló“ értesülése szerint Bánffy Miklós gróf Erdélybe való visszautazása után a meghatározottabban meg fogja cáfolni azt a hírt, hogy neki a magyar kormány, vagy Bethlen István miniszterelnök részéről missziója lenne.

Ugyancsak tegnap utazott Budápestre, állítólag családi ügyben, Barabás Béla aradi szenátor, aki a „Pesti Hírlap“-nak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy Nagy Vincének a román magyar perszonálunióról való nemzetgyűlési beszéde nélkülöz minden alapot.

számíthatóságot. A tettes nagyon jól tudta azt, hogy nemcsak, hogy büntetlenül fog maradni, hanem mint ünneplést hős fogja elhagyni a bírósági épületet. Hiszen csak egy zsidót lőtt le!

Mi izgatta fel annyira a tettest, hogy gyilkos fegyvert ragadott? Meg akarta bosszulni Diaconescu professzort, akit Csernovitzban megátámadtak. De mióta bosszulják meg a gimnazisták a megtámadott professzorokat?

Sokszor fordult már elő az, hogy maguk a diákok támadják meg a professzort, de még sohasem az, hogy egy diák revolyvert ragadott volna azért, hogy tanárának megsértése vérellengeszteltesse meg.

Ha, — ami már meg is történt, — ha egy román vert volna meg egy professzort, vajjon akkor is ilyen nagy ügyet csináltak volna belőle, mint a Diaconescu esetéből? Bizonyára nem. Az affér már régesrég a semmibe hangzott volna el.

De hogy zsidók, — és még ez sincsen pontosan megállapítva — hogy zsidók merészkedtek egy román tanárt megrohmozni, ezt a román nemzet ellen irányuló sértésnek veszik. Hát vajjon Diaconescu a román nép feje?

De valóságban csak azon háborodnak fel, hogy a zsidók egyáltalán „merészkednek“, éppen úgy, mint ahogy Amerikában azon háborodnak fel, ha egy fekete kezét emel egy fehér ellen. Ez az egyetlen pszichológiai alapja a gyűlölet fellobbanásának.

Szegény Falik Dávid, ha nem lett volna zsidó, sohasem ragadott volna fegyvert a gyilkosod és még ma is vidáman élné a nap rózsás sugariban. De mert zsidó voltál, rád csapott a gyilkos fegyverével és a zsidóságodért füstsz meg fiatal élettedet!

Azért gyászol koporsód mellett Csernovitz 50 000 zsidója és gyászolnak az ország összes zsidói és mindenütt, ahol csak zsidók laknak és zshova a hír el fog szárnyalni, hogy áldozatul kellett adnod fiatal élettedet, — a zsidók mindenütt meg fogják siratni emlékedet. Maggyilkosod, mert zsidó voltál, vértanúja vagy a zsidóságunk, szent mártírja a zsidó népnek!

Egy a sok ezer közül, akik gyilkos kezek csapásai alatt lehettek ki isikáltak al kidusch hasám. Haláled mártírrá szentelt téged.

Mely gyászban és szomorúsággal kíséri koporsódat a zsidó közég abba a diszarba, amelyet néked szenteltek a Dávid Falik, maggyörött népünk szerencsétlen fiának a mi közös zánk első mártírjának.

Ed lig szól a csernovitzi „Ostjüdische

Zeitung“ cikke. Távobabb vagyunk a gyászos esemény színhelyétől, semhogy az érzelmeink annyira erőt tudjanak venni rajtunk, mint csernovitzi testvéreinkben. Igaz! A merénylet éppen úgy ért beennünket is, mint ahogyan őket érte. Nem Dávid Falik egyéni haláláról van lten szó, hanem az egész zsidó népen esett gyilkos merényletről. É+ mert így éreztük ezt, éppen azért, ebből a gyilkosságból egészen más végső következtetésre jutunk mint a merénylet helybéli közelségében megrendült csernovitzi zsidó közég. Dávid Falik esetének tragédiája nem abban csucosodik ki, hogy ok nélkül gyűlölnék, hajszolnak, véresre vernek és alkalmadtán le is gyilkolnak beaúnkat, amint-hogy Schön Bernát esetének tragikumuma sem abban csucosodott ki, hogy az elvetemült gyilkos még manapság sem nyerte el méltó büntetését, vagy legalább is erről mindedig semmit nem tudunk. Schön Bernát gyilkosát siettek éppen úgy beszámíthatatlannak nyilvánítani, mint ahogyan a legnagyobb valószínűség szerint David Falik gyilkosa is hiteles orvosi bizonyítványt fog kapni „örültségeről“.

A zsidó nép és speciálisan a romániai zsidó nép tragédiája ezekben a rettenetes esetekben ott csucosodik ki, hogy minden nyilvánvaló üldözés, hajszolás és véres gyilkosságok ellenére is, eddig még mindig nem éretek meg a zsidó lelkek arra, hogy a maguk népi tragédiáját meg tudják látni és ennek a tragédiának igazi következtetését levonják.

De úgy látjuk, hogy az idő lassan mégis érleli gyümölcsöt. Talán nem is egészen olyan véletlen, talán okok és okozatoknak időben való össztalálkozása az, hogy ugyanakkor, amikor David Falik véres holterében a romániai zsidóság mártírjának egyik újabb véres rózsája fakadt ki, ugyanakkor indult meg és ugyancsak Csernovitzból a romániai zsidó nép egységének meghirdetése és politikai megszervezésének első munkája. David Falik gyilkosságával szemben ítéltet a bíróság és a közvélemény igazságosan vagy igazságtalanul; a romániai zsidó nép mártírját és tragédiáját nem ezeknek az ítéleteknek igazságossága, vagy igaztalansága dönti el, hanem az az erő fogja megszüntetni, amely David Falik koporsója mellől, ha nem is mint következtetést, de mint okok és okozatoknak nem egészen véletlenül össztalálkozását hirdeti meg a romániai zsidó nép politikai egységét és ebben a politikai egységben azt az akaratot, hogy magunk vegyük kezünkbe hányatott életünk irányítását és népi életünk védelmét.

Értesítés!

מכשך makkaroni

és más kitűnő minőségű tésztaemléket készít Sperber Dávid brassói orth. főrabbi ur szigorú felügyelete mellett

A. Seevaldt és Martin Frommés Fiai Rt. Brassó

makkaroni és tésztaemlégyára. A legtöbb üzletben már kapható. A csomagolás ממשך pecsétjére tessék ügyelni.

Elekes hirdetés

Meglepb olcsóság a

a „HELIOS“-nál

Gluj, Főter 7.

- Gyapju mellény ..... 375—
- D.vatkabátok minden színben 800 leitől
- Tartós harisnya ..... 40—
- Céna fior harisnya ..... 85—

Gyermekharisnyák, keztyük, valamint gyapju különlegesség legolcsóbb bevásárlás forrása.

ingyen olvastat

Erdély legjobban szerkesztett napilapát, ha kívágyja az UJ KELET szelvényét és vásárol vele.

a nag

a v
rég
itt

Lezajlott amelyik egyi egymásután tinn-pályeson közös öröme Ha semmi eg konferencián ott egymással már azért is tartani.

A parlasi vezdégi. Évr dr. Dent oh l elnököl: ezok elnök. Nagy ha lejárt az e vassigortal e kőtől képek, dr. Dautch távszónokokna szereti, mert szöhoz jutbass felett a sava ellepróbtát, u hatetlenül állj nyugodtan tov

A nagyvá szónoki sikerét szatta. Mikor Ebner országgy meg beszédéből v.l.t.

Dr. Nobel küzdelemről tá nám egy antiszembe szálljon léta, aki egymazeni. Kitűnő olaszul, angolul elnöks volt s siri-volta el a

Ot sűrűgő mentumu Fene pénzügyi és Kálmán egymá vágyoknak tém tásakájáki, pénz ványok valamel ban kivágot eg Csoda e, hogy tárgyaltak?

Kulturpalot sürgős jelentés megvalósításához lenne ezükség. egy csomó indit hoz, szóval siker testvérünkkel i százalékos kénye

Itt volt a m kalay János, az meg tudott tart ragadó szónoklat

Ó aratja min szónoki sikereket ság, a bizató j ifju, viruló leány Barátságosan Ábrahám máram jó ismerős az Á ember, emellett magával felecség a többi delegátus férj dr. Hamburg chaluc kérdésben

A szónokok korrall traktálta a körzeti elnök, aki sen. A hallgatósé Ruth Klára költő szenvedelmes előa szép költeményt. hatta meg magár költemény írására Ezernyi dolga nak. R g. elöl e vitázott. Mikor ja bizottságban, bero

Gyorsfényképek a nagyváradi parlamentről

Az alábbi kedves visszaemlékezést a váradi cionista mozgalom egyik legregibb és legkitűnőbb vezetőmbera írta az Uj Keletnek.

Lezajlott Nagyváradon a cionista konferencia, amelyik egyike volt a legnagyobbaknak. Amint egymásután érkeztek a Kereskedelmi Csarnok tüneményesen felszabott termébe a delegátusok különböző örömmel és szeretettel üdvözölték egymást. Ha semmi egyéb gyakorlati haszna nem volna a konferenciának, mint hogy övenként találkozzanak ott egymással a cionista zsidóság vezetői emberei, már azért is érdemes volna a konferenciát megtartani.

A parlamentnek megválasztotta maga törzsvezetéjét. Évről-évre hűségesen meg szokott jelenni dr. Deutsch Mór lugosi ügyvéd, aki rendszerint elnökölti szokott. Dr. Deutsch Mór igazi mintaelnök. Nagy erállyal vezeti a gyűlést és az, aki ha lejárt az egyes szónoklásokra adott 5-5 perc, vas igorral elhallgattatja a szónokot. A legszebb költői képek, a legnagyobb mondatok nem tudják dr. Deutsch Mór szívét meglágyítani és ez okból a távzónokoknak valóságos réme, de azért mindenki szereti, mert így lehetővé válik, hogy mindenki szóhoz juthasson. Ha egyszer megvált egy kérdés felett a szavazás, hiába kér a lezavazott gárda ellenpróbát, az szavazást, dr. Deutsch Mór rettenetesen ellenáll eljja az ostromot és elhököl higgadtan nyugodtan tovább.

A nagyváradi parlament egyik legnagyobb szónoki sikerét dr. Nobel Sándor temesvári fiskális szavazta. Mikor fulmináns beszédét elmondotta, Mayer Ebnur országgyűlési képviselő isz lemesa jegyezte meg beszédéről, hogy Nobel beszéde igazán Nobel volt.

Dr. Nobel Sándor az antiszemitizmus elleni küzdelemtől tartott ragyogó beszédet. Nem ajánl-nam egy antiszemitának sem, hogy dr. Nobel szembe szálljon. Hatalmas vagyuró alk, igazi atléta, aki egymaga is jól meg tudja magát védelmezni. Kétúdon beszél románul, németül, magyarul, olaszul, angolul és franciául. Az állardó bizottságnak elnöke volt s ott nagy diplomáciai képességekkel szilította el a kisebb, nagyobb hangpööröket.

Ot sürgőst, forgott az agi is, tulit ott temperamntum Feuerstein Kálmán. Amint ott álltunk a pénzügyi és szervezési bizottságtar, Feuerstein Kálmán egymásután vette ki zsebéből az indítványoknak tömegét. Kabátjából, mellényéből, akatáskájából, pénztárájából s jaj volt, ha az indítványok valamelyike ellen bírgást tettünk. Nyomban kivágott egy hatalmas abstrakciós beszédet. Csoda e, hogy ha azt a sok indítványt éjjel 2 óráig tárgyaltak?

Kulturpalota, újabb szervezés, gyors munka, sürgős jelentés és más okos tervek, amelyeknek megvalósításához időben évekre, pénzre milliókra lenne szükség. Egy csomó indítványt elfogadtunk, egy csomó indítványt átadtunk a bizottságokhoz, szóval sikerült a mi kedves Feuerstein Kálmán testvérünkkel indítványaira vonatkozólag egy 50 százalékos kényezeregyezséget kötni.

Itt volt a mi nagyváradi parlamentünkben Giszkalay János, az ifjúság vezére, aki bármely percben meg tudott tartani egy-egy gyűjtő erejt, magával ragadó szónoklatot.

Ó aratja minden konferenciánkon a legnagyobb szónoki sikereket. Kérje gyülekeztek a lakos ifjúság, a biztató jövő s ami fő — egy csomó szép, ifju, viruló leány.

Barátságosan köszönetet jobbra-balra dr. Fried Ábrahám máramarosi követ, akit a sok jó barát, jó ismerős az Ábra névvel becéz. Népszerű kedves ember, emellett elsőosztályú mintaférj, mert elhozta magával feleségét is, ezzel követendő példát mutatva a többi delegátusoknak is. A másik ilyen jó minta férj dr. Hamburg József, az elegáns szónok, aki a chalué kérdésben tartott hatalmas philippikát.

A szónokok igazságai közben a hallgatóságot cukorral traktálta dr. Weil Adolf orvos, a temesvári közzeti elnök, aki hűségesen kiartott minden ülésen. A hallgatóság sorában szorgalmasan résztvett Ruth Klára költőnő, aki miálatt az egyik szónok szennvedelmes előadást tartott, nyomban megirt egy szép költeményt. A szónok meglegedetten állapította meg magáról, hogy Ruth Klárát ilyen szép költemény írására inspirálta.

Ezernyi dolga volt Weinberger Nándor főtitkárnak. Reggeltől estig, estétől reggelig lótot, futott, vitázott. Mikor javában előadást tartott a pénzügyi bizottságban, berohantak érte, hogy szonual jöjjon

a Palesz'inabizottságra mert ott is szükség van rá. Ánda az indítványtevők ragaszkodtak ahhoz, hogy Weinberger Nándor meghallassa az indítványozást s hiába volt minden szabódása, nem engedték el s csak azután tudott a másik bizottságra rohanni. Szerencsére nyugodttermészetű ember, aki mindenbit meghallgat, mindent feljegyez, mindent elintéz. Igazi mintatitkár.

Régi törzstagsa a cionista parlamenteknek Dr. Szegő Erőf dévai orvos, akit most is megválasztottak társelnökké.

Hatalmas táborral vonultak fel a miszrahis'ák élőkön Berkovits Barnát, Wasserstrom Sándor, Ráth Efraimmal. Ráth Efraim kivágott egy szép héber, majd német dikciót a vallásos érzelmei szükségességéről.

Megállapíthatjuk, hogy ha véletlenül Palesztina hozánk fordulna egy minisztériumért, a mi parlamentünk sok jeles tagjából, szónokaiból, bátran ki állíthatnánk egy minisztériumot.

A konferencia nagyváradi főrendje dr. Markovits Ignác volt, aki egész lesoványodott a nagy munkában.

Az elnökség teljes munkáját Nusbaum Samuel hitközségi elnök végezte, aki egyébként Nagy-

várad legelfoglaltabb embere, aki a hitközségi ügyekkel, a tanácskóla ügyével, bizottsági ügyekkel kora reggeltől késő estig van igénybe véve. A jó Isten a megmondhatója, hol és mikor tudja magánügyeit elintézni.

Egy szép találmánya van a kongresszusnak. A bizottsági ülések, amelyek éjjel 2-3, sőt 4 óráig is szoktak tartani. Amelyik nagyváradi férj, a konferenciáján napján ki akart egy kissé ruccanni, odahaza nyugodtan elmondhatta, hogy az éjszakai bizottsági ülésen dolgozott. A nagyváradi cionista parlament hangulata mindvégig szívalyes volt, amire egy mi nagyváradiak, mint az egész ország kiküldött képviselői szeretettel emlékezünk vissza.

A parlamentünknek kedves zárshava volt, amikor a konferencia agilis főjegyzője Taub Ábrahám tanár meghívta a kongresszust a jövő évre Temesvárra.

A temesváriak lelkes, ki ünzen megszervezett gárdája nagy ambícióval késül a jövő évi temesvári konferenciára, amelyen fényben, ragyogásban, szíves vendéglátásban le akarja tromfolni a mi vendéglátó Nagyváradunkat.

Várakozással várunk elébe! Krónika Iró

Szervezett vasúti rablóbandát tett ártalmatlanná a marosvásárhelyi rendőrség

Az elárult és cserbenhagyott cinkostárs bosszúja. A palota-ílvai főnök, mint hivatalos próbátor, hinek közbelépése folytán a lopott értékek nagyrésze elveszett

(Targumures-Marosvásárhely, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már napok óta folytak a kihallgatások a marosvásárhelyi rendőrség ügyosztályán és az ügyészségen egy a maga nemében páratlan bűnügy kibogozása körül. Még 1922-ben történt, hogy a marosvásárhelyi rendőrség letartóztatott egy Sándor Ferenc nevű vasúti fékezőt, kit lopott áruk értékesítésén ért rajta. Bir Sándor letartóztatása után, a nála megártott házkutatások alkalmával 2000 kilogram szalonát, több tucat vég posztót és vásznat találtak, melyből könnyűszerrel lehetett következtetni, hogy azt nem egyedül lopta el, hanem cinkostársai is vannak, a legszorgosabb kutatás és folytonos nyomozás sem volt képes azok nyomára jönni. Sándor Ferenc fékező pedig másként hallgatott és mindent magára vállalt. A törvényszék annak idején 2 évi börtönrre ítélte el a megtevedt fékezőt.

A cinkostársak megszegett fogadalma

Annak idején szent fogadást tettek a most letartóztatott cinkosok Sándor Ferencnek, hogy letartóztatása és börtönbüntetésének kitöltési ideje alatt négytagú családját eltartják és gondoskodnak a gyermekek neveléséről költségeiről. De míg Sándor Ferenc a börtönben anylódva, de a boldog tudással, hogy családja hiányt nem szenved, várta a szabadulás óráját, addig az elvetemült cinkosok elfelejtkeztek róla és a neki tett ígéretről és friss erővel folytatták a saját rabló munkájukat, a gyűjtőkocsik kirablását és kiki házat épített magának a rablott pénzen.

A napokban szabadult ki börtönéből Sándor Ferenc. Családját a legnagyobb nyomor közepette találta. Eddő dolga volt névtelen levelet írni a rendőrségnek, melyben felfedte a valórágot és fényt vetett a titokzatos körülmények között végrehajtott vasúti fosztogatások sötétségébe és lerántotta a leplet volt cinkostársairól. A marosvásárhelyi rendőrség azonnal letartóztatta a mítsemsejő gonosztevőket, Rozsnyai Mihályt, Fábán Károlyt, Nagy Miklóst, Havatói József, Szálló János, Orodi Sándor és Bara Máthé fékezőket Marosvásárhelyről, valamint Forró János és Bartók István gödmeszterházi váltókezelőket.

Hogyan rabollák ki a gyűjtőkocsikat

Évek óta tehetetlenül álltak vasut és rendőrség szökkel a szeméremetlen vasúti lopásokkal szemben, mit egy ismeretlen banda agyafurk, de nem újszelű módszerrel napról napra követett el a marosvásárhely-gyergyói vasútvonalon. Milliókra rug az a kár, amit ez a banda agyafurk rablásaival a vasútnak és a feleknek, kik hártalanitási követelésekkel és a felvett jegyzőkönyvekkel maradtak portékájuk helyett, okozott. A banda tagjai Fábán Károly kivételével, ki volt a vezető, mint fékezők, kik a 1. 1.

bűnös vonatokhoz voltak beosztva, a rajuk bizott gyűjtőkocsik olomázását letörve, kinyitották az ajtót, behatoltak a kocsiba és onnan a gödmeszterházi állomás bejáratí váltója előtt, az őket váró Forró és Bartók nevű váltókezelőknek hidobálták az árukat és azután a kocsi új olomázással látták el, egy, hogy a fosztogatást csak a rendeltetési állomáson, a kocsi kinyitása után állapíthatják meg. A nyomozást lefolytató Seh'ya komizár és Moldovan agent a rendőrség részéről és Angelotti Cornei ellenőr és Lukács János a vasúti igazgatóság részéről, az említett váltókezelők lakásán valóságos arzenálját találták a rablott áruknak.

Házak, selyemruhák és lakcipők

Jellemző, hogy e minden intelligencia nélküli egyének, miután a rablott pénzen házakat vettek és építettek, valamint lakásaikat főuri módon berendezték, kiöltöztek, feleségeik pedig az utolsó dívt szerint selyemruhákban, bundában és lakcipőben jártak.

A banda főnöke, Rozsnyai Mihály fékező, egy Lombroso típusú, minden hájjal megkent és körmöfont geszembert a lakásán fogta el a rendőrség. Előtte tartották meg a házkutatást s többek között felűnt egy modern típusú, gyönyörű, lezárt fedelű amerikai írósztal.

— Hát ez miénk kell magának? — kérdezte Schites komizár csodálkozva.

Rozsnyai magyarázatul előadta, hogy fontos okmányokat tart benne. Mintán felnyitották az írósztalt, tizenöt váltót találtak benne 30 és 50 ezer lejről szólót, mit Rozsnyai a kosatba adott pénzek után fedeztéképen kapott. Megláncolva kísérték a rendőrségre és a megvasalt bandita egész uton cinikusan röhögött.

Egy hivatalos próbátor szerepe

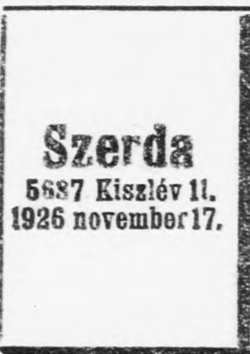
A nyomozás bár titokban folyt, vasutasok körében a vonalon mégis hamar elterjedt, többek között meghallotta Dumitrescu Joan palota-ílvai főnök is, aki, hogy érdemzetet szerezzen, távirtdán értesítette az üzletvezetőséget a történetéről, úgy tüntetve fel, mintha ő fedezte volna fel a lopásokat. Így aztán az egész vonal tudomást szerzett a dolgról és így az ügyben még érdemteltek a náluk eldugott holmikát idejében eldugták. Szerencsére a letartóztatott tettesek úgy vallanak, mint a karikacsapás és nagyszabáun újabb letartóztatások várhatók. Dumitrescu ur szerepét az üzletvezetőség, mint halljuk, méltó büntetéssel honorálta és az adott táviratot ter'ra írta.

Az éjjeli nappal folyó nyomozás szálai Aranyosgyéresre vezetnek és még újabb szenzációk várhatók.

Vágja ki a második oldalon elhelyezett szelvényt és vásároljon vele.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdelyi és bansági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Felavatták a bukaresti kereskedelmi akadémia új palotáját. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi akadémia új palotájának felavatása alkalmával tegnap este bankett volt a tiszti kaszinóban, amelyen Lepedatu és Trancu Jasi miniszterek, Coanda tábornok, szenátus-elnök, Bratianu Vintila, Jorga, Madgearu, Angelescu, továbbá a külföldi kereskedelmi attasék vettek részt. A kolozsvári kereskedelmi akadémia nevében Clortea igazgató mondott üdvözlő beszédet.

— A temesvári Ceira közgyűlése. Tudósítónk jelenti: Október 31-én zajlott le óriási érdeklődés mellett a temesvári Ceira-leányegylet negyedik évi közgyűlése a belvárosi hitközség tanácstermében. Hirsch Szerén elnöki megnyitója után dr. Weil Adolf elnök, a Zsidó Nemzeti Szövetség helyettes elnöke nevében, Pogár Adolfné, a Józsefvárosi izraelita Nőegylet nevében üdvözölte a konferenciát és magyar beszédében mutatott rá az egyesület létesítendő Jótékonyági- és Kis Avoda-csoportjának szükségességére. Molnár dr., a zsidó nő és a palesztinai országépítés közötti kapcsolatról, dr. Nobel Sándor, a zsidó nő szociális hivatásáról beszélt. Pető Tibor, a bánáti Aviva körzet üdvözlését tolmácsolta, Kaufheil Ernő, a zsidó sajtó nevében üdvözölte a konferenciát, majd markáns vonásokban ismertette a Ceira múltévi működését és eredményeit. Wiener Mór dr., a Kadima sportegyesület, Schwartzmann Sándor a Munkás Barisszia testvérü üdvözlését tolmácsolta, amit Hirsch Szerén elnök külön-külön köszönt meg a különböző testületeknek. Molnár Piri titkári jelentése, Kaufmann Kató kulturbeszámolója, Ferenczi Anna kézimunka- és tornai referátuma után Druckner Fanni, a pénztári jelentést terjesztette elő, melyből kitűnik, hogy a Ceira ebben az évben 106 ezer 9175 lejt adott, illetve gyűjtött a Keren Kammetnek, 18 ezer lejt jótékonycélra, közel 18 lejt zsidó kultúrelőokra. Rippner Etus ellenőri referátuma alapján a közgyűlés az összes jelentéseket elfogadta és a felmentvényt egyhangúlag megadta. A választás során a közgyűlés úgy határozott, hogy minden egyes csoport önállóan választja meg a tisztikarát, egyedül Hirsch Szerént választották meg ismét a Ceira elnökéjévé. A többi tisztségeket az egyes csoportoknak két héten belül kell betölteniök.

Haemorsan végbélkúpok
azonnal megszüntetik az aranyeres fájdalmakat.

— Kelet kapujában. Szabó Imre, aki többhetes tanulmányútról most tért vissza Kolozsvárra, a napokban fogja közölni az Uj Kelet hasábjain Konstantinápolyban és Kisászia egyes helyein szerzett élményei leírását. A cikksorozat felöleli magát a mai Konstantinápolyt a régi világból itt maradt színeivel és hangulataival. A cikksorozat gerincét azonban a Törökországban élő spanyol zsidóság történetének és mai helyzetének ismertetése fogja adni. Külön érdekessége lesz a közleményeknek annak a felzsidó szektának az ismertetése, amely egy szomorúan romantikus kor hősné, Sabbatai Cövinek híveiből rekrutálódik. A cikkekre, amelyek illusztrációkkal később könyv alakban is piacra kerülnek, föl hívjuk olvasóink figyelmét.

* Megnyílt Róna zsidótárgy miniatur kiállítás a Gratz műkereskedés hástermében. Belpó díj nincs.

Délfranciaországban újabb merényletet készítettek elő Mussolini ellen

A Riviera számos letartóztatás történt. Az olasz-jugoszláv helyzet

(Páris, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Echo de Paris” a Stefani olasz ügy-nökség minden cáfolata ellenére megállapítja, hogy Délfranciaországban újabb merényletet készítettek elő Mussolini ellen. A túloni rendőrhatalomnak bizonyítékai vannak arra, hogy francia, olasz és svájci anarchisták újabb összeesküvést szítottak a Duce ellen. A francia Riviera több városában számos letartóztatás történt. A házkutatások alkalmával rengeteg kompromittáló adat került napvilágra. A francia-olasz határon újból szigorúan ellenőrzik az utazókat.

Az utóbbi napokban meglehetősen feszült atmoszféra fejlődött ki Belgrád és Róma között. Különösen Vilfan dr. szlovén kisebbségi vezér elítélésével az azt követő jugoszláviai izgalom, valamint a belgrádi szkopjsina tilakozó gyűlése adtak alkalmat a legfantasztikusabb hírekre, amelyek a Chicago Tribune párisi kiadásának jelentésében addig mentek, hogy a jugoszláv mozgósítás megörténtét jelentették már és azt, hogy az egész olasz jugoszláv határról tömegesen menekült a lakosság. Ez a rémhír, mely pusztán egy amerikai lap szenzációhajhászásának a terméke volt, már előre magán viselte a valótlanság bélyegét. Arnyi azonban kétségtelenül megállapítható, hogy Olaszország és Jugoszlávia viszonyára az utóbbi napok eseményei igen kedvezőtlenül hatottak.

— Ingyenes állásközvetítés. A „Romániai Alkalmazottak Szövetsége” állásközvetítési osztályt szervezett be, miért is felhívja a kereskedelmi cégeket, vállalatokat, hogy amennyiben tisztviselőre, tisztviselőre, kereskedelmi alkalmazottra, vagy kiszolgálóra (bármelyik szakmában) volna szükségük, úgy bizalommal forduljanak állásközvetítési osztályához, Cluj, Paşa Carolina 2. telefon 27.

Haemorsan végbélkúpok használatra, egy kran felelegessé teszi az aranyér operációt.

— A vasúti személyzet hanyagsága okozta a faraoni vasúti katasztrófát. Bukarestből jelentik: A faraoni állomáson történt vasúti szerencsétlenség ügyében megindított vizsgálat a következőket állapította meg: A galac-csernovitzi személyvonat beérkezése előtt Niebita György váltókezelő beigazította a váltót, majd elaludt. Amikor a vonat fűtve felértesztette, azt hitte, hogy a váltó nincs jól beállítva, ezért megfordította és így történt az összeütközés. A váltókezelőt letartóztatták és vele együtt Athanasu forgalmi tisztviselőt, aki nem ellenőrizte a váltót és Filip távírást, aki fardatóságára hivatkozva szintén elmulasztotta kötelességét. A vasút kára huszmillió. Mindkét mozdony összetört, hat tehertömeg felborult és teljesen tönkrement. A személyvonat első kocsjában negyven vasutas volt, akik valamennyien megsérültek. A vonat összes utasai zúzódásokat szenvedtek. A forgalmat ma dében helyreállították.

— Szatmáron is tovább járhatnak régi iskolájukra a zsidó diákok. Tudósítónk jelenti: Mint ismeretes, egy sokat vitatott miniszteri rendeletre való hivatkozással Bota György ragyváradai tankertületi főfelügyelő kizárta a zsidó Wesselényi kollégium és a szatmári református gimnáziumból az összes zsidó tanulókat. A szülők intervenciója — mint az Uj Kelet megírta — Zilahon hamarosan eredményteljesen járt és megengedték, hogy azok a zsidó diákok, akik eddig is a Wesselényi kollégiumban tanultak, ismét beiratkozhassanak régi iskolájukba. A szatmári eset elintézésére kikérelve ugyancsak kedvezően történt, amennyiben Bota főinspektor új rendelettel megengedte, hogy a közoktatásügyi minisztérium döntéséig a zsidó tanulók — mint az állami Eminescu-liceum magántanulói — tovább látogassák a református főgimnáziumot.

Antiquizine

Holtscher

Cluj

Strada N. Iorga (Jókai-u.) 2.
Vis-à-vis „Hotel New-York”

zülentül hatottak.

Enek ellensúlyozására Bodrero tábornok, belgrádi olasz követ, aki a jugoszláv sajtómadások állandó céláblója, szükségesnek tartotta egy nyilatkozatot kiadni, amelyben kijelenti, hogy Olaszország és Jugoszlávia kormányai között a viszony igen jó és Mussolini balkáni politikájának egyetlen célja van: a béke.

A két ország közötti gazdasági kapcsolat is mind szorosabbá válik. Igen fontos szerződések, mint a jugoszláv olasz kereskedelmi szerződés már ratifikálva vannak. Még csak a nettuno-i egyezmény jóváhagyása van hátra — végezte nyilatkozatát Bodrero követ — és aztán Olaszország és Jugoszlávia jóviszonya teljesen rendezett és állandó lesz.

— Elkoboztak a „Curierul Izraelit”-t. Bukarestből jelentik: A „Curierul Izraelit” című lap legutóbbi számát a csernovitzi eseményekről írt tendenciózus cikke miatt, a belügyminiszter rendeletére elkobozták.

Bármily zeneművet
egyszerűbben rakdarról azonnal szállít
Révész Béla, zeneművész
Kerjen árjegyzéket.

Haggibor — Universitatea. Az elmúlt vasárnapról a Cluj vendégzereplése miatt elhalasztott tanári mérkőzés közös megegyezéssel vasárnap fogják lebonyolítani a csapatok. Ez a vasárnap eredetileg szombat volt, de az előrehaladott szezon egy városközi mérkőzés rizikóját nem bírta ki. Ezért került sor vasárnap a Haggibor — Universitatea mérkőzés lebonyolítására. A nagy érdeklődéssel várt találkozás körülbelül egyforma eséllyel indulnak a csapatok, mert az utolsó mérközéseken egyformán gyenge formát játszottak ki. Frantz Dome mindkét tanítványán némi visszacsúszás volt tapasztalható az utóbbi időben. A vasárnap mérkőzésen — amely a bajnoki tábla első helyezésére rendkívül fontos hatással van — a jobb kondícióban lévő csapat fog győzni.

Az Uj Kelet új, olcsó **100 lejes** könyvcsoport a következő könyvekből áll:

GISZKALAY JÁNOS: Tamár (regény 170 lap.)

ANDREJEV LEONID: Anathema (szindarab, 150 lap.)

ALFRED HERR: Oly szép vagy (elbeszélések, 50 lap.)

RABINDRANATH TAGORE: Volt egyszer egy király (elbeszélések, 80 lap.)

BEN AMI: Uj Palesztina (uticirás, 168 lap.)

BERDE MÁRIA: Rina kincse (regény, 120 lap.)

COURTHS MAHLER: Csókon szerzett völegény (kis regények, 105 lap.)

NAGY IMRE: Így írom én az Ojságot (humor-szettek, 128 lap.)

LÓW IMMÁNUEL: Steinthal (tanulmány.)

HAJNAL LÁSZLÓ: Ilyen vagyok (versek, 95 lap.)

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában, Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Vidéki megrendeléseknél 15 lej portóköltség.

Hirdessen az Uj Keletben

Chlorodont fogpaszta, Chlorodont fogpor, Chlorodont szájvizkivonat

Henny

leg

Szenzáció

Pa

Két órai ne

Küzo

Társadalmi

a kolozs

pénz

Az inté

kivüli k

hogy mi

jegyzett

cember

fizetik

töröltetni

tartalék

nak.

Felhív

ket, hogy

a követ

említett

veskedjen

Cluj,

Figye

Igen ti

és bizom

sára hoz

részére o

jogosult

pénzb

nyal rend

Hirdet

szakfelv

Nem f

zolvánny

sített fize

elismerni

ettek

yzet

olasz ügy-
et készi-
y francis,
iera több
ttáló adat

ornok, bel-
támadások
ny nyilat-
D-szorig
y igen jó
len célja

at is mind
t, mint a
ár ratifi-
er y zrény
ila korszát
és Jugo-
landó lesz.

aelit" t.
Izraelit"
zi esemé-
a bel-

vet

szállit
tálya
yzéket.

ult vasár-
halszított
vsárnap
vasárnap

a, de az
és rizikóit
és Hoggib-
sára. A
beltl egy-
az utolsó
átzortak
ni vissza-
A vasár-
olla első
a jobb

könyv

ény 170

(szin-

elbeszés

egyszer

168 lap).

regény,

zett vö-

Ojságot

lmány).

(versök,

vosz-

Pop

éi 15

tben

fog-

t

Select-mozgó

Henny Porten kiváló művésznő

Hőstenor

(Kammermusik)
legutóbbi nagysikerű filmben.

Monopol Concordia

Urania-mozgó

Szenzációs premier. Nov. 17-én.

Patt és Paffachon

Királycirkusz

o nagyszerű vígjátékukban.

Két órai nevetés. Monopol Filmsentr

Apollo-mozgó

Küzdelem a létért

Társadalmi dráma, 7 felvonásban. Főszerepben
May Busnal Monopol Metro

Felhívás

a kolozsvári Kishitelbank és Takarékpénztár Rt részvényeseihez.

Az intézet november 14-iki rendkívüli közgyűlése úgy határozott, hogy mindazon részvényesek, akik jegyzett részvényeiket 1926. évi december hó 17-ig bezárólag ki nem fizetik — a részvényesek sorából töröltni fognak és befizetéseik a tartalékalap gyarapítására fordítanak.

Felhívjuk tehát a t. részvényeseket, hogy fizetési kötelezettségüknek a következmények terhe alatt, az említett időpontig eleget tenni szíveskedjenek.

Cluj, 1926. november 15.

Teljes tisztelettel

Kishitelbank és Takarékpénztár Igazgatósága.

PIANINO

vadonatúj, kitűnő szerkezettel, igen olcsó árban sürgősen eladó.

Rosenberg, Calea Victoriei 5.

(7 Kossuth L. u.)

Figyelmeztetés!

Igen tisztelt előfizetőink, hirdetőink és bizományosaink szíves tudomására hozzuk, hogy kiadóhivatalunk részére csak azok a pénzbeszedőink jogosultak incassóra, akik

„Fényképes pénzbeszedői igazolvány”-nyal rendelkeznek.

Hirdetési aqvisitőrjeink pénzfelvételre nem jogosultak.

Nem fényképes pénzbeszedői igazolvánnyal ellátott egyéneknek teljesített fizetéseket nem áll módunkban elismerni.

Az Uj Kelet kiadóhivatala

KÖZGAZDASÁG

A nagyváradi reeszkompt sürgős felemelését kéri a Banca Nationalától

Nagyvárad 44, Temesvár 400 millió visszleszámitolást élvez. A kereskedelmi és iparkamara ülése

(Oradea Nagyvárad, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Többször hírt adtunk arról a súlyos gazdasági válságról, amely ennek a határmenti városnak a kereskedelmét és iparát végpusztulással fenyegeti. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara elnöki tanácsa tegnapi ülésén foglalkozott a már-már katasztrófálissá vált helyzettel és táviratilag fordult segítségért Bukarestbe. Az ülésen, amelyen Barbu Romulus kamrai elnök elnököt, résztvettek Papoudof Teodor, kormány által delegált tanácsos, valamint dr. Moskovitz József alelnök.

Az ülésen szóváltották azt a rendkívül szomorú helyzetet, amelyben a kereskedés és az iparvilág van a nyomzó pénzügyi következményében. A felszólalók egyértelműleg konstataáltak, hogy a nagyváradi piac olyan magas feszültségű, amelyet részben pénzhiány, részben pedig a horribilis kamatok idéztek elő, hogy csak a legújabb kormányintézkedés nyújthat segítséget. Ezen ezért táviratilag fordultak a kereskedelmi és pénzügyminiszterekhez, valamint a Banca Nationala kormányzó jához és a kamarak fő ponti szövetségéhez, amelyben rámutatnak a nagyváradi ipart és kereskedelmet sújtó állapotra és felhívják az

illetékes körök figyelmét arra, hogy az ország pénzügyi helyzete is romlásba kerül, ami nagyobb érdekek szempontjából okvetlenül elkerülendő.

A Banca Nationala küldött távirat megjelöli a segítség konkrét módját és rámutat arra, hogy a legelső szükség az, hogy a Banca Nationala felméri Nagyvárad leszámitolási hitelét. Ennek a szükségességét már Macollescu pénzügyi államtitkár is megállapította, amikor a legutóbbi összehívással állapította meg, hogy Nagyváradnak még olyan hitelle sincs a jegybanknál, mint a regát egy kis városkájának.

Ha figyelembe vesszük, hogy Nagyvárad 44 millió hitelle mellett Arad 200, Temesvár pedig 400 millió visszleszámitolási hitelt élvez, elképzelhető, milyen siralmas helyzetben tegeődik Várad kereskedelme és ipara, amely adóba és vámkiadásokba havi 100 milliót fizet ki. Ha a hitelfelameles megtörténik, pedig olyan módon, hogy nemcsak egy pár kiváltságos bank, hanem a város minden jól konsolidált pénzügyi intézete hozzájárhat az ország hiteléhez, akkor meg volna meztve a kereskedelem és az ipar, de csak akkor, ha a segítség gyorsan megérkezik.

Lerajlott a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak országos konferenciája

Huszonkét város képviseltette magát a kolozsvári konferencián. A 48 óras heti munkaidő feltétlen betartását követelik

(Cluj-Kolozsvár, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Huszonkét romániai város delegátusa részvételével zajlott le imponáló körülmények között vasárnap a romániai alkalmazottak szövetségének kolozsvári országos konferenciája.

Az üdvözlések elhangzása után az előterjesztett javaslatok alapján a konferencia állást foglalt a törvényes záróra betartása mellett. Követelték a heti 48 órai munkaidő feltétlen betartását és azt, hogy a 7 órai záróra legyen bevezetve a drogériákba és fűszerüzletekbe is. Sürgős védelmet kértek az egyre fokozódó leépítési akciók ellen és kérték a kormány intézkedését a munkanélküliek segélyének folyósítására. Kifejtették, hogy a követelt dolgok a műveltségnyugtalan már régén meghaladott szociálpolitikai vívmányok és elárkezett az ideje annak, hogy a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak végre Romániában is emberi életstandardot vívjának ki maguknak.

Ezután a nyelv- és továbbképző-tanfolyamok szervezéséről szólnak be és felbírták a vidéki csoportokat is a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak kulturális és anyagi fejlődését jelenő

tanfolyamok létesítésére. Ennek keretében a felszólalók kifejtették, hogy a tudás és szervezettség erjével kell fellépniük, ha eredményeket akarnak elérni.

Nagy érdeklődés mellett tárgyalták a munkásmozgalom régen vajdó kérdéseit is és az összes hozzászólások oda konkludáltak, hogy mind lehetővé kell követni, hogy a munkásmozgalom egysége ismét helyre álljon. A szervezetet érintő adminisztrációs ügyek tárgyalása után a konferencia a késő esti órákban oszlott szét.

Szövetségbe akarják tömöríteni az erdélyi kereskedelmi egyesületeket

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara kis tanácstermében tegnap este rendkívül nívós és mindvégig érdekes előadást tartott Kun Richárd, az arad-bánási kereskedelmi egyesületek elnöke. Kun Richárd elnök néhány kereskedő felkérésére látogatott el Kolozsvárra, ahol mintegy huszonöt tekintélyes kereskedő előt ismertette az erdélyi és bánáti kereskedelmi egyesületek szövetségének megalakítására vonatkozó tervét. Kun elnök kifejtette, hogy a szövetség megalakításának egyetlen akadály a eddig az, hogy a kolozsvári kereskedők nincsenek a Sfátulon kívül is egyesületbe tömörülve és így nem lehet őket a szövetségbe belekicsomagolni. Szükség volna tehát egy kereskedelmi egyesület megalakítására,

Tőzsde

Külföldön a lej általában változatlan. Belföldön a piac üzletellen és lanyha. Az árfolyamoktól alább adjuk:

Devizák	Valutapiac 1926 November 16 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3480-3500	—	—	582 1/2	3490	13776	13676	65312	1929
Newyork ..	179-181	518 1/2	518 1/2	3020	180	71400	70910	3385	—
London	878-883	2515	2515	146 1/2	877	3463 1/4	3440 1/2	164150	48512
Páris	600-6 5	1740	1717 1/2	—	607	2388	2368	112 3/4	33650
Milano	750-760	2130	2112 1/2	123	750	2914	2888	138 1/8	—
Prága	534-538	1536 1/2	153650	—	537	2114 3/4	210470	—	296 1/4
Budapest ..	395-398	72 5/8	7280 1/2	—	2530	—	9931	474 1/2	—
Belgrád	—	915	915	—	315	259	121030	5970	17682
Bukarest ..	—	235	235	1645	—	393	389 1/4	1872 1/2	55
Vasó	—	57 1/2	57 1/2	—	21	7935	78 1/2	375	—
Bécs	2540-2560	7315	7315	—	2550	10063	—	477 5/8	—
Berlin	—	123 1/8	12312	—	4315	16951	16812	804	—

Száz lel árfolyama: Zürich 285, Páris 1645, Budapest 39300, Bécs 38925, Prága 1872 1/2

amely a már meglévő Statutal a leghermónikusabb együttműködést fejtené ki, mert a szövetségnek is az a célja, hogy a bukaresti Statutal központtal együtt dolgozzon. Kun Richárd előző előadása nyomán az értekezlet kimondotta, hogy szükségesnek tartja a kolozsvári kereskedők egyesületének megalakítását és ezzel egyidejűleg az erdélyi és bánági kereskedelmi egyesületek szövetségének a megalakítását is és egy héttagú bizottságot delegált a program részleteinek kidolgozására.

A kolozsvári kamara igazgatótanácsai ülése. A kolozsvári kereskedelmi és iparüzemre november 21 én igazgatótanácsai ülést tart. Az ülés tárgysorozatán főképpen a vám-, vasúti tarifa, munkakamara stb. kérdéseben adott szakvélemények szerepelnek.

A szövetséges államok fizetik meg a román petróleum-ársaságok kárát. Bukarestből jelentik: Mint ismeretes, a bábkamara alatt stratégiai okokból a visszavonuló csapatok a szövetségesek parancsára több petróleumkutat robbantottak fel a regái petróleummezőkön. A katasztrófák azért születtek meg, mert nem akarták, hogy a bevonuló német csapatok az akár olyan értékes petróleumtermékek birtokába jussanak. A társaságok a háboru után kártérítési kérelemmel fordultak a kormányhoz, de ez kitért a teljesítés elől. Kormánykörökből származó hírek szerint a román állam és a petróleumtársaságok közötti konfliktus most megoldást nyert oly képen, hogy Anglia és a többi szövetséges államok fogják megfizetni azt a kárt, amelyet a visszavonuló német csapatok a petróleumtelepek lerombolásával okoztak.

Elkészült az új vámtarifa. Bukarestből jelentik: Az új vámtarifa előkészítő munkáit teljesen befejezték. A kormány gazdasági tanácsának legközelebbi ülésén elfogadják az új tarifatervezetet és utána nyomban a parlament elé terjesztik. Az új tarifa ennek dacára aligha kerül megszavazásra januárral előbb, mert a gazdasági tanács is alapos tanulmány tárgyává akarja tenni az új tarifát.

Emelkednek a mézárak. Csak most jött ki, hogy az idei mézszüret eredményei még a tavalyi gyenge termésnek is alatta maradtak ugyanarra, hogy nemcsak a Székelyföldön, hanem még az alföldi síkvidékeken is sok helyen etetni kellett cukorral a méheknek az éhenhalásból való megóvás céljából. Tavasszal pedig ismét korán neki kell látni a méhek etetésének. A méz ára ma nagyban az Alföldön 45-55 lej, Székelyföldön pedig 50-70 lej.

מאק אראני
אונד אללע ארטען טיינווארען

unter strengster Aufsicht Sr. Ehrwürdigen Hohn Oberrabbiner Herman Künstlicher

אב דקן ארטה. ספרד סיניא

erzeugt die Erste Siebenbürger alibekannte

Makkaroni und Teigwarenfabrik

Jacob Uhl's Söhne Sibiu

אונטער אונד פירט אונד אונד מיט
הבשר פערזענדע פערפאקונג

NYILTTÉR

E rovatban közöltékért a szerkesztőség semmi nem felelősséget nem vállal

Felkérjük mindazokat, akiknek a helybeli Color festékkereskedéssel szemben bármilyen követelésük van, hogy ezt nekünk, minthogy az üzletet átvettük, 14 napon belül bejelenteni sziveskedjenek.

Rados & Co festékkereskedése
Cluj, Calea Regale Ferdinand 21.

Moskovits kalapszalón-

ban oleso és dus választok állandán.
Cluj, Wesselényi-u. 3. az udvarban

Fontos! Szabókellékek, belés, cerna, harisnya, vattelin, gombok
Neumann Károly

Regina Maria 10. szaküzletében vehető
400 Yd. olasz cerna 8 L. 300 Yd. angol cerna 15 L.
50 mt I-a gépselyem 3-50 Duplaszálós vattelin
Duplaszálós glott 110 L. 1 m. 175 L.

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

A kolozsvári román opera heti műsora
Szerda, november 17.: Pillangókisasszony (Acs de Bar-u-sal)

Péntek, nov. 19.: Zsidónő, (Apostolescu, a bukaresti opera tagjának vendégfellépésével)

Vasárnap, 21 én d. u.: Babatündér (Ballet)

Hétfő, 22-én: Aida. (Apostolescu vendégfellépés)

MAGYAR SZINHÁZ

A színházi iroda közleményei.
A bécsi operaegyüttes a mai estén Figaró házasságát játssza, melyet Kolozsvárott nagyon régen nem játszottak. Már minden estéjük le van kötve az operaegyüttesnek Erdély nagyobb városaiban és így nem csoda, hogy Kolozsvár zeneértő publikuma lázas érdeklődéssel várta a bécsiek vendégjátékát. Már minden jobb jegy elfogyott, úgy hogy minden valószínűség szerint telt házak fogják honorálni a magyar színház áldozatkészségét, a bécsiek nagyszerű énekprodukción.

Heti műsor

Szerda: Figaro házassága (A bécsi operaegyüttes második vendégjátéka. Főlemelt helyárak, Prémierbérlet 23 szám. Sorozat 140. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Csütörtök: Don Juan (A bécsi opera-együttes bucsu-vendégjátéka. Főlemelt helyárak. Napibérlet 24 szám A. Sorozat 141. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Pénteken 7-kor: Doktor ur! (Molnár Ferenc vígjátékának reprize. Új betanulással és új szereposztással. Premiaibérlet 24 szám. Sorozatszám 142.)

Vasárnap fél 9-kor: Frasquita (Leszállított helyárakkal. Karácsonyi lível, Tolnay Andor és Ihászszal. Sorozat 147)

Vasárnap 7-kor: Medgyaszay Vilma bucsu kabaré-estéje új műsorral. Ezenkívül: Csiky Viola "Tanúmutató", Napibérlet 25 szám A. Sorozat 148.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesületi közlésnél egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej, legkisebb apróhirdetés 40 lej. Álláskeresőknek 20% kedvezmény. Apróhirdetések díja óra füstendő, Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Ajánlok כשר ארמס

libazsirt

vágott kacsát és zsirnak való libahaját. Vidéki viszontlátások legelőször bevásárlási tőrása. BAUMHAFT, Cluj, Regele Ferdinand 10. Hatul az udvarban.

Orvos, több állami kinevezéssel, néhány éve itthon, 33 éves vidéki nagyobb városban erős prakt. u. nagytoborzású universais ambulátor ummal, saját ház és egyéb ingatlanokkal keresetű. Lás céljából izr. háziasan revelt szimpatikus leányt (esetleg fiatal gyerekekkel özevgy) megfelelő hozománnyal. Komoly ajánlatot fényképpel ellátva, discretio mellett kiadókhoz továbbit folyó hó 24-g "Boldog jövő" alatt. 2063

Eladó komplett olajmalom berendezés, Princifio 2 8s száma présel. Cylinder 6+ radia szikák, 2 száma nemzeti koptató, kőpad, kőjártat Erdéklődni Schwartz malom, Apa, jud. Satmar. 2054

Intelligens fiatal lény pénztárhozi vagy egyéb irodai alkalmazást keres. Ajánlatot "Ágilis" jelígre a kiadóba ker.

Egy gyógyszerári berendezés eladó. Cim a kiadóban.

Keresünk Cluj és vidékére, készpénz e otleg megfelelő garanciával rendelkező, szervezőképes rajon-együsvésvélt házasságyonnál nélkülözhetetlen szabadsámarott cikkek bevezetésére. A ajánlatokat sürgősen esetleg személyesen kérünk Utilitas céghez, Oradea Str. Staraveszti 13

Egyetemi hallgató, aki a román és francia nyelvet tökéletesen bírja, vállal nyelvtanítást, korreptálást, könyvelést és levezést. Cim a kiadóban. 2050

Több szobakonyha, e otleg 3 szoba konyhas lakás kiadó a város legszébb helyén, ujonnan épült házban. Értekezhetni "Fraternitas" nyomdában, Str. Baron L Pop 10.

Hajhullás
és hajszorpa ellen legjobb szer az "Egger-Petrol" Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában.

Friss כשר ארמס vágott liba, libanus, zsirnak való libabőr oleson kapható, valamint 5 kg. vévelnéi 125 lej kilója füstölt hus 140 lej kilója. Beszereshető Abraham Izsáknál. Cluj, Timár-utca 2 2012

Keresek dec. 15 re különbejárata, csinosan batorozott szobát, fürdőszoba és zongora használatra, teljes ellátással, centrumban. Ajánlatokat "7000" jelígre a kiadóba kérek. 2066

Zilah mellett modern ház jéforgalmu italmérséssel, trafika, ugyanott olajgyár és egy cséplőgép eladó. Levelet "Biztos egzisztencia" címen a kiadóhivatal továbbit. 2065

Kiadó különbejárata 2 személyes butorozott szoba, esetleg teljes ellátással Ugyanott abonensek felvételnek, kitűnő orth. kóser ebéd és vacsora kosztra jutányos áron. Cim megírdható a kiadóban.

Eladó egy régi, de jó karban levő hálóberendezés. Ugyanott otthon mosást vállalok. Calea Victoriei 39. házfelügyelőnél.

האלמער ארטען שרייבער וואס איינען שרייבער וועלן פילח מיט אונד געקומענער שטימע וועלכער קבלות פאן אנערקאנטע רבנים בער יוצט. געהאלט לעי 3500 געהאלט לעי פער מאנאט וואדונט אונד געוואהנליכע נע- בענאינקאמען. פראכע שפענע ווערדען נור און צעפטרעטען פערזענליכט.

Halmeu am 11. November 1926

Friedman Herman
Notar
Farkas Abraham
Präses

Czursalomban eladó 3 dunam A jegyzésű parcella. Bövebbet naponta 2-3 ig dr. Schlosinger-nél, Cluj, Calea Reg. Ferd. 115. 2064

BERETVÁLKOZÁSI KELLÉKEK
UNICUM
KUN-CLUJ-C-VICTORIEI-2

Szerkesztőség adóhivatal
Cluj-Kolozsvár, Str. de Paz (Brassai-utca)
Telefon:
Cluj, és kiadóhivatal
77, 228 és 10
Cluj, Sz. -
Cluj, Cluj, Cluj, Cluj, Cluj
Cluj, Cluj, Cluj, Cluj, Cluj

A kis David ajskáról elröppen fel már többé. S visszkodásban is kinyújtott láss...
"Anyám, anyám, nek". Megkövesse az iszonyu képi ujra, meg újra me tele volt félelem...
Falkot a zsidó n várta őt a zsidó vérek végtelen ho maradt a földön zsidója néma gya metóban a számar tshát ott plien jó bínt, nem "pro hogy csak pihen mert frissen hantó délyel csapnak de a halott oserdjét...
A halott dískot n vádiottak padjára kőre már fonják...

Mert eről van távirati jelentések kok tegnap este g leg hstározati java jelenti, hogy a me viselte, amelyet m szabadsónbocsátását csarnovitz kibebba ellen. A csarnovitz bár nem meglepő s bizonyítéka annak, már a mérég, amel sal oltanak be a ro zély szakidékok f a korátokat nem i sodorj; a lelkeket. rony; sságként állit man nemzeti érzés embert ok nélkül l

A nemzeti érzés magasabb célok fteremtő nemzeti id legbrutálisabb meg e magas ideál jegy tatja magát. Nicola a román nemzeti é sütötte a revolvart, gyűlölködő és romi éppen ellentéte a m célok felé ivelő nem bünygyben mi nem Totut utetnénk a v a rendszer, amelybe harsak. Totut a fia tek és elkápráztattá kel immár évek óta a közvéleményt. T volna le Falkot? E dák állottak előtte, amelyet az utóbbi é sonló indulatoktól nyek között követé rénylőnek sem görb felt volna Totu dia erkentő példák, a ká ket tanárainak és ve pedig a dicsőség kos hét éves, nem büny.

Mialatt pedig a fekevezetetlen folyik

A Tordai Sörgyár Rt. ki-
váló sörkülönlegessége a

LUX-SÖR

ismét kapható.

Kadima Nyomda. és Kiadóvállalat R.-T.

Cluj, Strada Baron L. Pop

Brassay-utca) 10 szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Uj-Kolozsvár, St. Baron utca 22 (Brassai-utca) 16

Telefon:

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 177, 228 és 1047

Előfizetés: 177, 228 és 1047

Előfizetés: 177, 228 és 1047

Előfizetés: 177, 228 és 1047

Előfizetés: 177, 228 és 1047

Előfizetés: 177, 228 és 1047

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK Romániában

Egész évre — 1050
Félévre — 550
Negyedévre — 290
Egy hónapra — 10
Az előfizetési ára „Gid” című folyóirattal együtt havonta 10 lejjel drágább
Kisvárosokban
Egy hónapra — 40
Egy szám — 5

1936 november 18 Csütörtök

Uj-Kolozsvár • II. évfolyam • 254. szám

5687 Kiszlív 42

Hare egy sir fölött

Irla Marton Ernő

A kis David Falik megpihent immár. Hü ó... A kis David Falik megpihent immár. Hü ó... A kis David Falik megpihent immár. Hü ó...

Mert erről van szó. Csernovitzól érkező... Mert erről van szó. Csernovitzól érkező... Mert erről van szó. Csernovitzól érkező...

A nemzeti érzés előttünk is szent: az építő... A nemzeti érzés előttünk is szent: az építő... A nemzeti érzés előttünk is szent: az építő...

Mialatt pedig a zsidóság ellen szabadon és... Mialatt pedig a zsidóság ellen szabadon és... Mialatt pedig a zsidóság ellen szabadon és...

kobozzák a „Curieul Israel” című lap leg... kobozzák a „Curieul Israel” című lap leg... kobozzák a „Curieul Israel” című lap leg...

De — ugyiltszik — könnyezni sem szabad... De — ugyiltszik — könnyezni sem szabad... De — ugyiltszik — könnyezni sem szabad...

Tehát sirni sem szabad, gyászolni sem. Mert... Tehát sirni sem szabad, gyászolni sem. Mert... Tehát sirni sem szabad, gyászolni sem. Mert...

Sirni nem szabad, beszélni viszont nem le... Sirni nem szabad, beszélni viszont nem le... Sirni nem szabad, beszélni viszont nem le...

... Tehát sirni sem szabad, gyászolni sem. Mert... Tehát sirni sem szabad, gyászolni sem. Mert... Tehát sirni sem szabad, gyászolni sem. Mert...

tak a románok és a csernovitzai kisebbség... tak a románok és a csernovitzai kisebbség... tak a románok és a csernovitzai kisebbség...

Da. Ebrer helyzete a parlamentben nem... Da. Ebrer helyzete a parlamentben nem... Da. Ebrer helyzete a parlamentben nem...

A mai nap ismét a tribünre szólítja dr... A mai nap ismét a tribünre szólítja dr... A mai nap ismét a tribünre szólítja dr...

S amíg utcán, szíjában és parlamentben... S amíg utcán, szíjában és parlamentben... S amíg utcán, szíjában és parlamentben...

Fordulópont előtt a magyar belpolitikai

Bethlen nagy beszéde a budapesti Vigadó választói gyűlésén

(Budapest, november 17. Az Uj Kelet tud... (Budapest, november 17. Az Uj Kelet tud... (Budapest, november 17. Az Uj Kelet tud...

— A magyar politika fordulópont előtt áll... — A magyar politika fordulópont előtt áll... — A magyar politika fordulópont előtt áll...

Bethlen a numerusz klanusz rövides megszüntetését igéri... Bethlen a numerusz klanusz rövides megszüntetését igéri... Bethlen a numerusz klanusz rövides megszüntetését igéri...

Ezután a kormány pénzügyi javaslatait mélt... Ezután a kormány pénzügyi javaslatait mélt... Ezután a kormány pénzügyi javaslatait mélt...

— A magyarságnak előrangú érdeke, hogy... — A magyarságnak előrangú érdeke, hogy... — A magyarságnak előrangú érdeke, hogy...

Minden izgatás ellen, amely alkalmas... Minden izgatás ellen, amely alkalmas... Minden izgatás ellen, amely alkalmas...

Ha már erről szólnak, beszélnem kell a nu... Ha már erről szólnak, beszélnem kell a nu... Ha már erről szólnak, beszélnem kell a nu...

Olcsó ár jó harisnya!
Ez a Sipos reklámja
Cluj, Regele Ferdinand-ut 8.

dasági és szociális helyzet tett szükségessé. Minthogy a momentáni helyzet szülte ezt az intézményt, a momentáni helyzet megszüntetésével a törvény is hatályát kell veszítse. A kultuszminiszterrel szemben az a vád merült fel, hogy ő Gánfben így beszélt, de Budapesten a kormány mást mond.

En itt, nyílt színen újból megismétlem ezt a kijelentést és kötelezettséget vállalom abban a tekintetben, hogy a numerusz klauzusz csak átmeneti intézmény.

Ez a kérdés nem politikai és nem érzelmi felfogás eredménye, hanem az életviszonyok és

bizonyos fokig kenyér kérdése is. Az egyik oldalán ott állnak a zsidó hitfelekezethez tartozók sérelmei, a sárga folt, ezzel a ténnyel számolni kell minden magyar politikusnak. A másik oldalon nemcsak bizárolag egy botor, egy oktalan, céltalan antiszemitizmus áll, — mert ha csak ez állna, akkor a kormány már rég napirendre tért volna felette, — hanem ott áll egy meggyötört, vigyonából kifosztott, tömeglakásokba szorult, az ország egyes részeiből kiszorított keresztény középosztály nyomorúsága. Ez a középosztály attól fél, hogy végkép elenyészik, ha legalább átmenetileg nem kreálnak olyan korlátok a létért való küzdelemben azokkal szemben, akikől saját kenyérüket féltik. Lehet, hogy ez az érzés, jogtalan és alaptalan, de egy tény, amellyel számolni kell mindenkinek, — a Behlen, akár más ül ezen a helyen.

Az erdélyi zsidó ifjuság konferenciája Nagyváradon

(Oradea-Nagyvárad, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradon cionista konferenciával párhuzamosan Vaad-Harisonimra gyűltek össze Nagyváradon a Barisszia Hitachdut szervezetei is. Felvonultak a konferenciára egész Erdély zsidó ifjuságának képviselői — mintegy száz Barissziánus, — hogy megbeszéljék az egyetemes országépítő munka újabb feladatait és kötelezségeit és hogy a konferencia plénuma előtt nyíltan és határozottan leszögezzék, hogy egész Erdély zsidó ifjusága zárt sorokban áll a zsidó nemzeti eszme célkitűzése mögött. Ez a konferencia az ifjuságnak a Zsidó Nemzeti Szövetség munkájába való fokozott bekapcsolódását és térhódítását is jelentette, mert a konferencia delegátusai közül mintegy negyven a Barisszia Hitachdut sorából került ki.

Délelőtt féltizenegykor vette kezdetét a Vaad-Harisonim, amelynek ünnepi fényt kölcsönözött az a tény, hogy azon megjelent dr. Mayer Ebner, a bukovinai zsidóság öz parlamenti képviselője és dr. George Wollstein, a Keren Kajemet jeruzsálemi főtitkára.

Noszín Mór mérnök, a Hitachdut Barisszia ros-risonja nyitotta meg a konferenciát. Üdvözölte dr. Georg Wollsteint és Mayer Eonert, akit percekig felállva ünnepltek a delegátusok, majd arra kérte a konferencia résztvevőit, hogy a napirenden lévő kérdéseket beható vita és tanulmányozás tárgyává tegyék, mert azok a szervezet megerősítését és megszilárdítását célozzák.

Mayer Ebner beszéde

Utána Mayer Ebner dr. emelkedett szólásra és mondott emelkedett szellemű, magvas beszédet. „Eljöttem Önök közé, — mondotta Mayer Ebner, — de nem értem tanácskozásait, mert azok magyar nyelven folynak. En egy olyan országrészről jövök, ahol németül, jiddisül és oroszul érintkezik egymással a zsidó ifjuság, ahelyett, hogy mindannyian saját anyanyelvünkön, a biblia nyelvén, a héber nyelven szólnánk egymáshoz. Ez legyen első feladatuk — folytatta, — hogy a héber nyelvet elsajátítsák maguknak, mert ez nemzeti létünknek az alfája ugyszólván.

A továbbiakban a zsidó ifjuság feladatait vázolta Ebner dr., majd a következőkkel fejezte be szavait: Harminc évvel ezelőtt, mint egyetemi hallgató, az első cionisták, Herzl Tivadar első követői közé tartoztam. Akkor kinevettek bennünket és azt mondták rólunk, hogy fantáziáltak, álmodónk vagyunk. Ima, bebizonyosodott, hogy álmanak királyi álom volt, miképen a bibliai József, akinek nem akartak hinni testvérei...

Mayer Ebner után dr. Wollstein George tartott héber, majd németnyelvű beszédet. A héber nyelv diadalmas újjáéledéséről beszélt, amely a zsidó nemzeti reneszansz élő valósága lett Erec Jiszráélben.

A szervezeti jelentés

A vendégek beszédei után kezdetét vette a Vaad-Harisonim tulajdonképeni ügyrendjének lebonyolítása. Elsőnek Kaszner Ernő, Barisszia

Egyre jobban kiélesedik a szatmári városházi konfliktus

A zsidóságot is be akarják keverni a városi harcba

(Sátmar-Szatmár, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Emlékeztet, hogy a községi választások idején Szatmáron visszautasították az ellenzéki blokk jelölőlistáját és így a magyarsággal lepakált kormánypart került a város élére. Az állandó bizottság, amelyben két magyar tag, de a nagyszámú zsidó lakosságnak egyetlen képviselője sem kapott helyet, hónapokon keresztül működött, míg végre november 9 én összejött a városi tanács plénuma. Ezen az első tanácsülésen heves vita után elfogadtak egy határozatot, hogy a legfőbb közigazgatási tanács döntéséig az itélésben a magyar nyelvet is lehet használni.

A határozat miatt dr. Doros Sándor és dr. Burkos Traján tanácsadagok lemondottak és elváltak tanogatásával harcot indítottak a város vezetése ellen. A harc személyes tere is átesapott és most abba a stádiumba került, hogy a dr. Doros köré csoportosult tábor 12-én este értekezletet tar-

EZT A SZELVÉNYT A LAP BELSEJÉBEN FELSOROLT KERESKEDŐK

LEI 5 LEI

ÉRTEKBEN, A VÁSÁROLT ÖSSZEG TIZ SZÁZALÉKAIG KÉSZPÉNZFIZETÉS GYANÁNT FOGADJÁK EL

Ez a szelvény érvényes dec. 23-ig

Hitachdut ros-sénija olvasta fel terjedelmes jelentését a Hitachdut széles szervezeti életéről. Ismertette az egyes Hitachbrutok tevékenységét. A jelentés hí tükörképe volt annak a gigantikus munkának, amelyet a Barisszia szervezetek az eszme propagálása érdekében végeznek.

A szervezeti jelentéshez az egyes Hitachbrutok szóltak hozzá és felolvassák évi munkájáról szóló jelentéseiket. Különösen a marosvásárhelyi Barisszia példás munkakészsége és gyönyörű eredményei váltották ki a konferencia általános tetszését.

Ezután a kulturbizottság jelentésére került sor, amelyet Löbl Lajos olvasott fel. A kulturális bizottság jelentése a kulturális és propagandamunkát ölelte fel, amelyet a szervezet az év folyamán kifejtett, majd ismertette a szervezet lapja, a kitűnően szerkesztett „Nosz” működését.

A hebraizációs bizottság jelentését Boskovics József, a pénzügyi bizottság referátumát Fritsch József olvasták fel. A jelentéseket a késő éjjeli órákta nyúló tartalmak, komoly viták követték, majd a benyújtott javaslatokat kisebb módosításokkal elfogadta a Vaad Harisonim.

Moszín Mór ros-rison lendületes zárószavával ért véget éjjel két órakor a Barissziák Vaad Harisonimja.

tottak, amelyen elhatározták, hogy úgy a belügyminiszternél, mint az igazságügyminiszternél emlékirat formájában tiltakozást jelentenek be a magyar nyelvnek a városi háza való bevezetése ellen.

Bennünket ez a kérdés, az általános elvi szempontokon kívül, főleg azért érdekelt, mert a két miniszterhez benyújtandó tiltakozó iratban, amelyet állítólag kétszáz irat alá, egészen jogosulatlanul a szatmári zsidóságot is megtámadták, holott annak semmi része sem volt a nyelvkérdés körül bört harcban. A „Sata-Mare” cím alatt megjelenő szatmári román újságban is leközölt memorandumban ugyanis a tiltakozók a városi tanács nyelvhatározatát különösen amiatt jelzik törvénytelennek és sérelmesnek, miután szeritük ezen a területen minden lépésben kitűnik a magyarok, zsidók és elmagyarosodott svábok roszindulata mindennel szemben, ami román.

Ez a teljeseen valótlán és felelőtlenül odavetett vekmerő állítás tisztán jelzi, hogy politikai demagógok manőverével állunk szemben, akik ahelyett, hogy a legfőbb közigazgatási tanácsra bíznák a döntést, megvádolják az összes e területen élő kisebbségeket a románellenesség hangzatos vádjával. Tanulság! fog szolgálni ez a vád, hogy a jövőben kinek a kezébe adjanak az itteni kisebbségek autonóm hatalmat, de arra is, hogy a féktelen demagógia nem ismer különbséget a kisebbségek között, mert kivétel nélkül mindegyiknek ellensége.

Élő hal

kapható minden nap
Jakab Ernő
fűszer, csemege üzletében Cluj,
N. Jorga (Jókai) 5.
Telefon 3-05.

Ne felejtessen el
vásárolni az Uj Kelet szelvényeivel.

PUDRA AMBRÉE MOREL

PUDRA „AMBRÉE MOREL”
apreciata prefurindeni pentru fineea ei superioară și pentru parfumul său suav, de femeie fragedă și finerefe. Intrebunțată o singură dată, devine indispensabilă.
Crema Ambreee cu si Fardurile și celelalte fabricate Morel, rivalizează cu cele mai bune produse similare.

Legolcsóbban

fest, tisztít UNIO, Cluj Fióku let Str. Barițiu 2., Str. Iuliu Maniu 8. Cal. Moșilor 110. Gyar C. Regele Ferdinand 133. Telefon 877

(Páris, nov. 17. a tudósítójától.) A franc Garibaldi-ügy megállapító társaság rendőrség közti a katalán ösztönös aki a spanyol r

Paris, november 17-én a radikális interpellációját várták. Megelőző megállapodott kormány tagjai biztosítja. Po

Barabás

A volt ma

(Budapest, sítójától.) A n

és a választási azt az érdeklődő látogatása idéző rökben. Az Uj heyről kapott Bánffy Miklósnak tartani óhát áll szal a kör Miklósnak a Erdélyben köv

ról, még jobban Bánffy gróf mazó magyar p az estét és ked utasott, ahol a

Néme

Egy ha

(Cluj Kolozsv tudósítójától.) A ma újabb lakóv stantinescu vice letartóztatta Igy hedt Schultze E menyezője volt. valósított millió szerepelt a közt alig lábalt ki su nap délután let kísérték az ügy

Misnajevszky terhelő bizonyít is Schultzehoz tett volna el. L mert Misnajevs vezetői előtt, m így közelfekvő ságairól, — ha vett volna részt A vizsgálat ez között fennálló got deríteni. E tény, hogy a le től elkobzott ös resti figyesség

Makacs sz
vértörődés, puff eseteinél a termés reggel és este eg kívül becses házi sága ezarint a lékeny beltü beteg ható gyógyszerár tüzletekben.

Egyelőre nem bomlik fel a francia kormány egysége

Garibaldi a spanyol rendőrségnek is szolgálatában állott

(Páris, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia közvéleményt még mindig a Garibaldi-ügy tarja izgalomban. Mára végleg megállapították, hogy Garibaldi és az olasz rendőrség között szoros kapcsolat állott fenn és a katalán összekövészt is Garibaldi szervezte, aki a spanyol rendőrségnek is szolgálatában állott. Páris, november 17. A francia kamarában ma a radikálispartí Hutin képviselő beavujotta interpellációját, amelytől a kormány robbanását várták. Megelőzőleg azonban a minisztérium megállapodott egy nyilatkozatban, amely a kormány tagjainak szolidaritását rövid időre biztosítja. Poincaré a Hutin interpellációjára

adott válaszában emlékezteti a kamarát arra, hogy milyen körülmények között jött létre a nemzeti egység kormánya, amelynek minden tagja kötelezettséget vállalt az ország pénzügyi talpraállítására.

A minisztérium tagjai azon a véleményen vannak, hogy ezt a szolidaritást *Martin* miniszternek pár nap előtti beszéde meg nem csorbította. *Poincaré* ezért kéri a kamarát, hogy az interpellációra adandó érdemi választ bizonytalan időre napolják el. A kamara a kérésnek eleget tett, ami a *Poincaré*-kormány életét a legközelebbi időre megmentette.

Barabás Béla állítólag a magyar part megbízásából ellenőrzi Banffy Miklóst Budapesten

A volt magyar külügyminiszerrel gyanakvással fogadták Magyarországon. Banffy két napig Gödöllőn „vadászott“

(Budapest, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar nemzetgyűlés feloszlatása és a választási izgalom sem tudták elnyomni azt az érdeklődést, amelyet gróf Banffy Miklós látogatása idézett elő a magyar politikai körökben. Az Uj Kelet tudósítójának beavatott helyről kapott ama információja, hogy gróf Banffy Miklósnak Bethlennél történt és titokban tartani óhajtott látogatása összefüggésben áll az a körülménnyel, hogy gróf Banffy Miklósnak a közeljövőben nyilatkoznia kell Erdélyben követendő politikának irányvonaláról, még jobban fokozza az érdeklődést.

Banffy gróf hétfőn több Erdélytől származó magyar politikus társaságában töltötte el az estét és kedden délelőtt autóján Gödöllőre utazott, ahol a korona uradalom vendégeként

töltött el két napot — állítólag vadászattal. Banffynak gödöllői tartózkodása érthető feltűnést keltett azoknak körében, akik a volt külügyminiszternek a misztikum ködébe burkolt szereplését nagyfokú gyanakvással kísérték. Beavatottak szerint Banffy gróf Erdélybe való visszautazása előtt újból találkozni akar Bethlen miniszterrel. Banffy budapesti és gödöllői látogatásának érdekességét fokozza az a körülmény, hogy vele egyidejűleg Erdély egy másik vezető magyar politikus, Barabás Béla is Budapestre érkezett. A „Pesti Napló“ állítása szerint Barabás Béla útja összefüggésben van Banffy gróf budapesti látogatásával és minden valószínűség szerint az erdélyi magyar párt elnöksége részéről ellenőrizni óhajják Banffy budapesti szereplését.

Német vizsgálóbírák jönnek Kolozsvárra a Schultze-ügy felderítésére

Egy bartáncosné okozta Schultze vesztét. Misnajevszkit is letartóztatták a sziguranca

(Cluj Kolozsvár, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ügyészségi fogház ma újabb lakóval szaporodott: Prosser Constantinescu vizsgálóbíró rendelkezése a sziguranca letartóztatta Ignatz Misnajevszkit, aki a hírhedt Schultze Erich romániai útjának kezdeményezője volt és aki ugyancsak egy meg nem valósított milliós dollárkölcson közvetítőjeként szerepelt a köztudatban. Misnajevszky dr.-t, aki alig lábalt ki súlyos mandulagyulladásából, tegnap délután letartóztatták a sziguranca és át-kísérték az ügyészségi fogházba.

Schultze & Misnajevszky

Misnajevszky dr. ellen nem merültek fel terhelő bizonyítékok arra vonatkozólag, hogy ő is Schultzehoz hasonló szélhámosokat követett volna el. Letartóztatása főleg azért történt, mert Misnajevszky a hatóságok és a város vezetői előtt, mint Schultze titkára szerepelt és így közfelfokvó az a feltevés, hogy szélhámos-ságairól, — ha azokban közvetlenül nem is vett volna részt, — legalább is tudomása volt. A vizsgálat ezért a Schultze és Misnajevszky között fennálló kapcsolatokra próbál világosságot deríteni. Ezt azonban megnehezíti az a tény, hogy a letartóztatása alkalmával Schultze-től elkobzott összes terhelő okmányok a bukaresti ügyészség és rendőrség között titokzatos

Makacs székrekedés, vastagbél katarus, vértörődés, puffadás, aranyeres csomók, csipőfájás eseteinél a természetes „Ferencz József“ kesztrüviz, reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve, rendkívül becses házisszer. Klinikai megfigyelések tanúsága szerint a Ferencz József viz még ingerlékeny belső betegknél is fájdalom nélkül hat. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

módon és nyomtalanul eltűntek.

Kihallgatásuk alkalmával ugy Schultze, mint Misnajevszky, egyöntetűen állították, hogy uralti összeköttetéseiken kívül semmilyen más reláció nem fűzi őket egymáshoz.

Misnajevszky dr. megvan lepve

A Schultze Erich fizelmelt leleplező ciklusk megjelenése után felkerestük az akkor még egyik kolozsvári szanatóriumban ápoló Misnajevszky Ignácot, akitől felvilágosításokat kértünk Schultze kitérőitől.

Misnajevszky dr. a legnagyobb csodálkozás és felháborodás hangján nyilatkozott a Schultzeről írott „rágalmakról.“

— Az embernek minden házassága az égnek mered, — mondotta a kölcsönkövetítő — ha a lapudósításokat olvassa. Schultze egy évek óta működő német pénzintézet igazgatója és teljhatalmu megbízottja, aki 26 német városnak közvetített kölcsönöket és aki a lengyel állam számára közvetített legutóbb egy 23 millió dolláros kölcsönt. A polgármester fiókjában fekszenek az akták másolatai még arról is, hogy a közvetítéseként mennyi provizórt kapott Schultze Erich.

Még az elmúlt héten, csütörtökön este megjelent a szanatóriumban Popescu sziguranca-komiszár, aki elkobozta Misnajevszky utlevelét. Misnajevszky azóta állandó rendőri felügyelet alatt állott, míg azután állapota ma annyira javult, hogy letartóztatása foganatosítható volt.

Nincs kizárva azonban, hogy Misnajevszkyt rövidesen szabadlábra fogják helyezni.

Cherchez la femme

A kolozsvári törvényszék III. szekciója ma délelőtt 30 napra hosszabbította meg Schultze vizsgálati fogságát.

Az eddigi vizsgálat adataiból most már kétségen

felül megállapítható, hogy Schultze hirtelen bukásának okozója az egyik kolozsvári bár mestelen táncosnője volt. Schultze ugyanis hónapokig tarzkodott az országban anélkül, hogy személye ellen a gyaru legbáványabb árnyéka is felmerülhetett volna. Mindentűt akceptálták igazgatói mivoltát és minden igazoló írás nélkül elhitték neki, hogy a háta mögött egy hatalmas angol-amerikai pénzcsoport áll. A végzeté azonban Kolozsváron összehozta az említett bartáncosnővel, akit jól ismert Berlin zajos éjjeli életéből.

Röviddel összetalálkozásuk után a bartáncosnő is az Astoria-szállóba költözött át és Schultze szobája véget nem érő orgiák színhelye lett. Patakokban folyt a pezsgő, fantasztikus dörzsölések követték egymást. Mindaz súlyos összegeket emésztett fel és Schultze pénzállománya kifogyott. Schultze azonban tovább folytatta életmódját és a kiadások fedezésére minden újjába kerülő embertől, kereskedőtől, vállalatoktól vett fel kisebb-nagyobb összegeket, kedvező dollárkölcsonnt ígérve cserébe. Miután többeket becsapott, feljelentést tettek ellene, ami feléje irányította a hatóságok fegyelmét.

Német vizsgálóbizottság jön Kolozsvárra

Ma egyébként távirat érkezett a berlini rendőrségtől, amelyben közlik, hogy bárcmtegu vizsgálóbizottságot delegálnak, amely rövidesen Kolozsvárra érkezik és az itteni nyomozhatóságokkal közösen fogja folytatni a vizsgálatot Schultze viselt dolgainak felderítésére.

Nem érdektelen, hogy egyik kolozsvári kereskedő három hónappal ezelőtt összeköttetésbe került Schultzeval, aki husz vagyon díó megvételére vonatkozólag tett ajánlatot. A kereskedő egyik német „Informations-büro“-hoz fordult, ahonnan azt a választ nyerte, hogy Schultze fegyházviselt ember. És a mi viszonyokra és erkölcsre jellemző, hogy a kereskedő ennek ellenére is folytatta a tárgyalásokat Schultzeval, aki aztán be is csapata.

Nagy elárusítás!

Az Osztián és Weisz-féle csődtömeg elárusítása megkezdődött a

VICTORIA áruházban

Cluj, Gal. Victoriei No 1.

(volt Kossuth L. utca)

Árjagyzék

Csehországi vászon	28
Rosenbergi vastagszálú vászon	39
Finom Zefir	42
Cosmanosi kreton 80 c. széles	39
Divatszövet, vegyes szín	60
Csehországi cérna barchet 50--65	
Svájci mintás grenadin	45
Mintás batiszt	28
Duplaszéles eponge	78
Férfi szövet, 140 c. széles 285-295	
Angin (crem, rózsá és piros színben)	42
I-a paplanok	690

Schroll vásznak, finom babits, Chifonok, lepedő vásznak és az itt fel nem sorolt áruk a lehető legnagyobb választékban, gyári áron jóval alul való elárusítása.

INNEN-ONNAN

Hogy zsákmányolták ki Mussolinét?
 Francia könyv jelent meg Mussolinéről, a szerzője Louis Roy, aki szokatlan lélektani, társadalmi okokat kutatja, melyek megmagyarázzák a fascizmus létrejöttét. A könyv egyik érdekes fejezetében a szerző Mussolini szociálista múltjával foglalkozik.

— Nem lehet azt állítani, — szól a szerző — hogy az a tanító, aki otthagya az állását Gullierbon s aztán Svájca menekült, hogy ottan nyomorogva a szabadságért küzdjön és társadalmi tanulmányokat folytasson, hazug volt s nem volt hazug a háború előtti anüparlamentáris, anüinasztikus, antiimperialista újságíró sem. Ez az ember őszinte volt. Még az „Avanti“ szerkesztőségében is kiközösítették őt, noha ő csinálta belőle az olasz proletáriátus legnagyobb újságját. Mussolini tudta, hogy visszaélne szegénységével, családapai helyzetével (már nő volt s gyermeke is volt). Mindössze ötszáz lírát kapott, jöllehet mások, sokkal értéktelebnek nála, hétezzáz líra fizetést huztak.

Valera így ír Mussolini gazdájáról:
 — Az „Avanti“ volt Olaszországban a legrosszabb hely. Gyalázatosan fizetett. Tulajdonosi szagorik voltak, kapzsiak, megvásárolhatók, kihezették azokat, akik karmaik közé kerültek. Azzal a mentséggel, hogy a szocializmus szegény és küzd a burzsoáziával, szegénytelen éhbéreket adtak munkatársainak. Azok az alsóköz, akik ezt a lapot szerkesztették, ingyen kéziratokat és fordításokat kovártak, Mussolininak gyakran nem volt mit ennie akkor, mikor a szerkesztők húsz, sőt huszonötezer líra fizetést huztak.

Azt is megtudjuk, hogy Mussolini mint újságíró gyakran rongyos volt. Frakkja sem volt, hogy megjelenhetett volna — amint a hivatása követelte — az estélyeken, az ünnepi fogadtatásokon.

Mi történik most a Marsban? Ismét Marsról beszélnek. A meudoni csillagvizsgáló hatalmas lenséjével a Marson színváltozásokat észlelnek. Egy nagy sűrű feldsáv tűnt föl, körülbelül 200 — 700 kilométer hosszú, ez a feldsáv folyton sötétebb színűvé vált s most világoszöldes színben mutatkozik.

Egy másik barna feldsáv viszont világospiros sárga sárga, egészen bedereangi a sarki gömböcsöket és eltünteti azt a zöldesen ragyogó fényt, melyet előbb észleltek. Az egyenlítői tengerek partjain ilyen színváltozások eléggé gyakoriak.

Mint hogy ezek a színek összefüggésben vannak az évszakok váltakozásával, azt következtetik, hogy az ottani tenyészet, a különböző nekünk ismeretlen erdők és gabonafélék virágzása okozhatja ezt a színváltozást.

Felöltik egy másik kérdés is: Vajon a Mars ritka levegője alkalmas-e arra, hogy ott ne csak növények, hanem hozzánk hasonló emberek is éljenek.

A csatornák, melyeket hajdan emberalkotta műveknek tekintettek, a legújabb műszerek észleletei szerint csak földtani alakulatok, völgyek és hegyek, melyeket hatalmas tenyészet borít. Hogy tehát a Marson van-e valami emberi kultúra, azt még nem vagyunk képesek megállapítani, de bizonyos, hogy ez a bolygó nem az a halott és meddő világ, melyet Newton föltételezett, hanem Flammarion és Schiaparelli élő világa s a jövőben ebben a tekintetben még sok meglepetéssel fog szolgálni, ha nem nekünk, az unokáinknak mindenesére.

Ki vagy te, márványkeblű szűz?

Kérdé már Vörösmarty. Hogy ki volt ama szűz — nem tudjuk, de anyai bizonyos, hogy márványfehér keble, rózsás, üdén fiatalos arcbőre lehet mindenkinek, aki kozmetikai és higiénikus szempontból kifogástalan bőrápoló szereket használ. A Monalisa Nappali és éjjeli Krém, a Monalisa Puder és a Monalisa Szappan a modern tudományos kozmetika diadalai. A legtisztább nyersanyagból készülnek, kozmetikai hatásuk gyors és biztos.

Monalisa Krém (nappali és éjszakai használatra) 90 lei; Monalisa Puder (blanche, rachel, naturelle, rose, ocre) 90 lei; Monalisa Szappan 35 lei. Mindent kapható. Együttes csomagolást, mely tartalmaz 2 tégely krémet (nappali és éjszakai használatra), 1 doboz pudert (a kívánt színben) és 1 darab szappant 295 lei kedvezményes áron, bérmentve küld a „FARMAX“ Brassó (Brasov) postafiók 53. Rendelje meg a „Modern Szépségápolás“ 5. füzetet 20 lei vagy 20 lei értékű bélyeg előzetes beküldése ellenében.

Vezérkérvényelet: **„Amphora“ Rt., Brassó**

Moszkvai irodalmi asztal... Calzini, aki ezidén Moszkvában tartózkodik, szemléletes képet fest a mai orosz írókról. Az írók éjjelkor ülnek össze vacsorázni ebben a forradalmi Moszkvában is, ahol júliustól szeptemberig takarékosági szempontból nem égne az utcai gázlámpák. Nem könnyű megtalálni a Don Gherzon házat, melyet a forradalmár bölcselet nevével neveztek el a Tverskoj-köruton, mely sötét és nyüzsg a színházból, analfabéta tanfolyamokból, moziból hazatérülő tömegektől.

Hátfőn az újságírók jönnek össze, pénteken az irodalmárok. Az írók fiatalok, majdnem gyerekek, elbeszéléseket, regényeket, lírai verseket írnak. Ezek 1920-ban és 1921-ben a Lenigradon alapított Művészek házában laktak, ahol hajdan — a cári uralom idejében — a Központi Bank székhelye a Nevski prospekt és a Mojka sarkán. Ennek a padlóját akkor csupa nyugta, takarékkönyv, váltóúrlap borította, a kapitalista világregd roncsai, főkényvekkel tüzeltek, hogy melegeghessenek mellette. A forradalom első éveiben az életnek nem volt formája, úgy süvöltözött, mint valami orkán. Oroszország legnevesebb tehetségei Blok, Jessenin ekkor pusztult el.

Akik megmaradtak, azok most itt ülnek az iro-

A szenátusban is tetemre hívták a csernovitzi merénylet igazi bűnöseit

Krüger zsidó szenátor vádbeszéde a felelőtlen izgatók ellen. El kell távolítani a diákszágot a politikai szervezetekből. Panaszok özöne a CFR ellen a kamarában

(Bucuresti-Bukarest, november 17. Az Új Kelet tudósítójától) A kamara mai ülése a CFR elleni panaszok jegyében folyt le. Popescu Lázár a vasút dezorganizációjáról beszélt, mert a személyzet kellő ellenőrzés hiányában nem teljesíti kötelességét.

Valeanu miniszter védelmébe veszi a vasúti személyzetet és kijelenti, hogy a dezorganizáció a háború következménye. Vádolja a sajtót, amely túloz. A gyógyulás csak fokozatosan jöhet.

Savasu a Bukovina és Erdély közötti vasútvonal kiépítését sürgeti.

Marinescu szintén a CFR ellen panaszok. Valeanu miniszter konkrét eseteket kér, hogy intézkedhessék.

Joanitzescu a Warhalovski-ügy aktáit kéri, mire Valeanu kifejdi, hogy ilyen akták nem léteznek.

Krüger zsidó szenátor beszéde a csernovitzi merényletről

A szenátus ülésén jelentésközlés után Krüger Károly csernovitzi zsidó szenátor a csernovitzi merényletről beszélt. Kijelenti, hogy a zsidó vezetőkörök helytelenítették a tanárok elleni demonstrációkat és ezért tendencióznak azok az állítások, hogy a demonstrációk zsidó forrásból származó agitációknak tulajdoníthatók. Ezek alaptalan vádaskodások. Hangsúlyozza, megengedhetetlen, hogy a polgárok élete ne legyen biztonságban ép az igazságszolgáltatás csarnokában. Magánál a tragikus esetről még súlyosabb azonban az az atmoszféra és gyűlölet, amely az ilyen merényleteket kiváltja. Vádolja a felelőtlen elemeket, amelyek a zsidók elleni excessusokat propagálják, vádolja a sajtó egyrészt és az ifjúság nevelőinek egyrészt is, hogy így nevelik az ifjúságot.

A belügyminiszterhez és a kormányhoz fordul és kéri, milyen intézkedéseket tesznek a rend és legalitás helyreállítására és az állam tekintélyének megmentésére. Kéri a közoktatásiügyi minisztert, távolítsa el a diákszágot a politikai szervezetekből.

Hogyan folyt le az Ebner-incidens?

Bukaresti telefonjelentés alapján tegnap beszámoltunk arról a parlamenti botrányról, amelynek során Cuza és hívei, valamint a kormánypart egyrésze megakadályozta dr. Mayer Ebner, hogy interpellálhasson a csernovitzi gyilkosság ügyében. A viharos jelenetet most a parlamenti gyorsírási jegyzetek alapján a következőkben rekonstruálhatjuk részletesen:

Jo-ga után Mayer Ebner lép a szónoki emelvényre. Beszél a Csernovitzka legutóbb előfordult incidensekről és kijelenti, hogy az ilyen események csak azt eredményezhetik, hogy szakadékok idézzenek elő a kisebbségek és a többségi lakosság között. A csernovitzi áldozat — mondotta — a romániai zsidó ügy mártírja.

dalmi asztalnál, mely már fehér terítővel van takarva és a vendégek cimrekkel ékes, koronás ezüst evőeszközökkel esznek, melyeket az elmenekülő arisztokraták adtak el.

Néhány írófej ebből a társaságból:

Lidin Moszkvában született, harminkétes, az apja vállalatában dolgozott a cári uralom alatt, aztán keleti tudományokkal foglalkozott. A világháborúban a nyugati arcvonalon négy évet töltött, aztán négy évet Mongolország határszélén a vörös hadseregben.

Alekszej Novikov Priboj ötvenéves, a Tambo kormányzóságából származó paraszt, a balti hajórajtán teljesített szolgálatot páncélos hajón és a tengeralttjárókon. Végigülte a cári börtönöket, majd japáni hadifogoly lett. Hét esztendő telt el száműzetésben, Franciaországban, Angliában, Spanyolországban, Olaszországban, Nyugat-Afrikában, legandás nyomorúságot élt át, hordárkodásból tengette életét.

Andrej Sobol, a leghevesebb közöttük, harminnyolcesztendő. Négy évi kényszermunkára ítélték, öt esztendő telt el száműzetésben, később színházi sugó lett egy operett-társulatnál.

Brediceanu az erdélyi rekvirálások megszüntetését követeli.

Livzeanu a velceai gimnázium épületének befejezését kéri.

Petrovici miniszter szerint lehetetlen befejezni valamennyi megkezdett épület építését. Ez a liberálisok súlyos öröksége.

Bratianu Vintila közbeszól, mire Petrovici így vált szól: Sohasem fogom követni a liberális uralom példáját. Nagy zaj, a liberálisok tiltakoznak, a többség tapsol.

Madgearu gúnyosan aposztrofálja a liberálisokat.

Dimitriu liberális: Őa visszahelyezi a németbarát professzorokat.

Petrovici: Csak kötelességemet teljesítem, amikor revízió alá veszem a beajnyított kérvényeket.

Cuza és J. Lecca tiltakozva: Le a szószék-ről! Le a tribünről!
 Misu Pop többségi: Egyetlen országban sincs

Az öregség terhét

és nyomasztó kísérőtüneteit: az érelmeszesedést, rheumát, eméztési zavarokat és hólyagbántalmakat eltüntetik a használatban a kéllmes és kiváló gyógyhatású dr. Páter-féle teák:

Dr. Páter-féle

- Arterioszklerózis elleni tea
- Köszvény- és rheuma elleni tea
- Gyomor-tea
- Vese- és hólyagbajok elleni tea

A Dr. Páter-féle gyógyteák minden gyógyszerárban és drogáriában kaphatók. Postai számküldés utánvétel mellett a „CSILLAG“ gyógyszerár (Brassó, Hosszu utca 14) központi raktára által. Kérje levelezőlapon a Dr. Páter tenár új gyógyteáiról szóló tájékoztató füzet díjtalan beküldését az Amphora Részvénytársaságtól — Brassó.

a zsidóknak...
 A par...
 zik a sz...
 párt egyr...
 Junia...
 kozik Ebo...
 Braese...
 Lepada...
 volt min...
 n én M. E...
 erdőkiterm...
 lálja meg...
 konkrét e...
 szerinte k...
 lek mellet...
 megyei lel...
 Cuza...
 zsidó lak...
 tást és pr...
 kérdéshen...
 bályokat k...
 képviselőt...
 Goga n...

Konstan...
 és végig m...
 hér hajókat...
 alkotmányo...
 lod, beülisz...
 nára már o...
 való dolog...
 sol egy ors...
 világ egyik...
 leg, néprajz...
 pontból egy...
 Valóban...
 a hatósági...
 ber magáva...
 (ei ne felejt...
 iratni az ut...
 darabot vihe...
 pénzjegyből...
 neki a török...
 zések töltik...
 ger habos,
 Este van...
 nyok között...
 zugással sik...
 és kéken hu...
 torony jelző...
 cok villanyk...
 desfekete k...
 bontakozik h...
 gyunk a kiki...
 jóleső szélbe...
 kötő lámpáit...
 kete vizre m...
 ezüstmezőt,
 az ősz hideg...
 terül és mag...
 gal, amely biz...
 pája — velü...

Az utasok...
 Kevesen v...
 munkakeresés...
 Alexandriáig...
 lanul fontos...
 Lent, a há...
 selő törökök...
 szegény görög...
 letet akar csin...
 békésmegyei...
 mennek próbá...
 szony elmond...
 ma kilenc hó...
 — Mert a...
 a jó isten tar...
 mesterség, de...
 fődnek új ház...
 ott sikerül. És...
 zelni, majdnem...
 — Nyilván...
 Földkagot...
 — Dehog...
 drága kis mac...
 elvigyem. De...
 szakadt volna...
 kérném szépen...
 mat, hogy egy...
 Megindító

a zsidóknak olyan jó dolguk, mint Romániában. A parasztpárti képviselők védelmünkbe veszik a szónokot, ami a cuzisták és a kormány-párt egyrésztének a tiltakozását hívja ki. **Junia Lecha** cuzista kijelenti, hogy csatlakozik Ebner interpellációjához. **Braescu** elnök tudomásul veszi a bejelentést. **Lepadatu** nemzeti-parasztpárti és **V. Sasu** volt miniszter mástermészei interpellációján M. P. Florescu cuzista külföldieknek adott Erdőkitermelési engedélyek ügyében interpellálja meg az igazságügyminisztert, majd egy konkrét esetre vonatkozólag interpellál, ahol szerinte két zsidó vállalkozó botrányos feltételek mellett termelt ki egy erdőt. Pop Bihar megyei lelkész interpellációját után **Cuza** kéri, hogy a kormány nyomjon el a zsidó lakosság köréből származó minden igaztást és provokációt. Meginterpellálja ebben a kérdésben a belügyminisztert, gyors rendszabályokat kér a bűnösök ellen, akik közé Ebner képviselőt is odasorozza. **Goga** miniszter bejelenti, hogy csak Ebner

és **Cuza** interpellációjának kifejtése után adhat megfelelő választ. **A ház kimondja, hogy a két interpelláció csütörtökön kerül sorra.** **A kormány átszervezésének ügye** **Cuanda** tárcanélküli miniszter lemondásával kapcsolatban politikai körökben újra sokat beszélnek a kormány átszervezésének kérdéséről. A legújabb verzió szerint a kormányból **Lepadatu** miniszter kiválik és valamelyik külföldi államban Románia meghatalmazott minisztere lesz. Rajta kívül még csak **Trancu Jasi** válik ki a kormányból, aki a főváros főpolgármestere lesz, míg **Anibal Theodorescu**, a jelenlegi főpolgármester, **Trancu Jasi** tárcáját veszi át. **Három liberális miniszter indul a felirati vitában** **A liberális párt** parlamenti frakciója tegnap megalakult és elnöké **Orleanut**, titkárá **Fransovicovici** választották. A párt szónokai a felirati vitában **Duca**, **Inculetz** és **Sasu** volt miniszterek lesznek.

SZABÓ IMRE: Kelet kapujában

A tenger és utasai

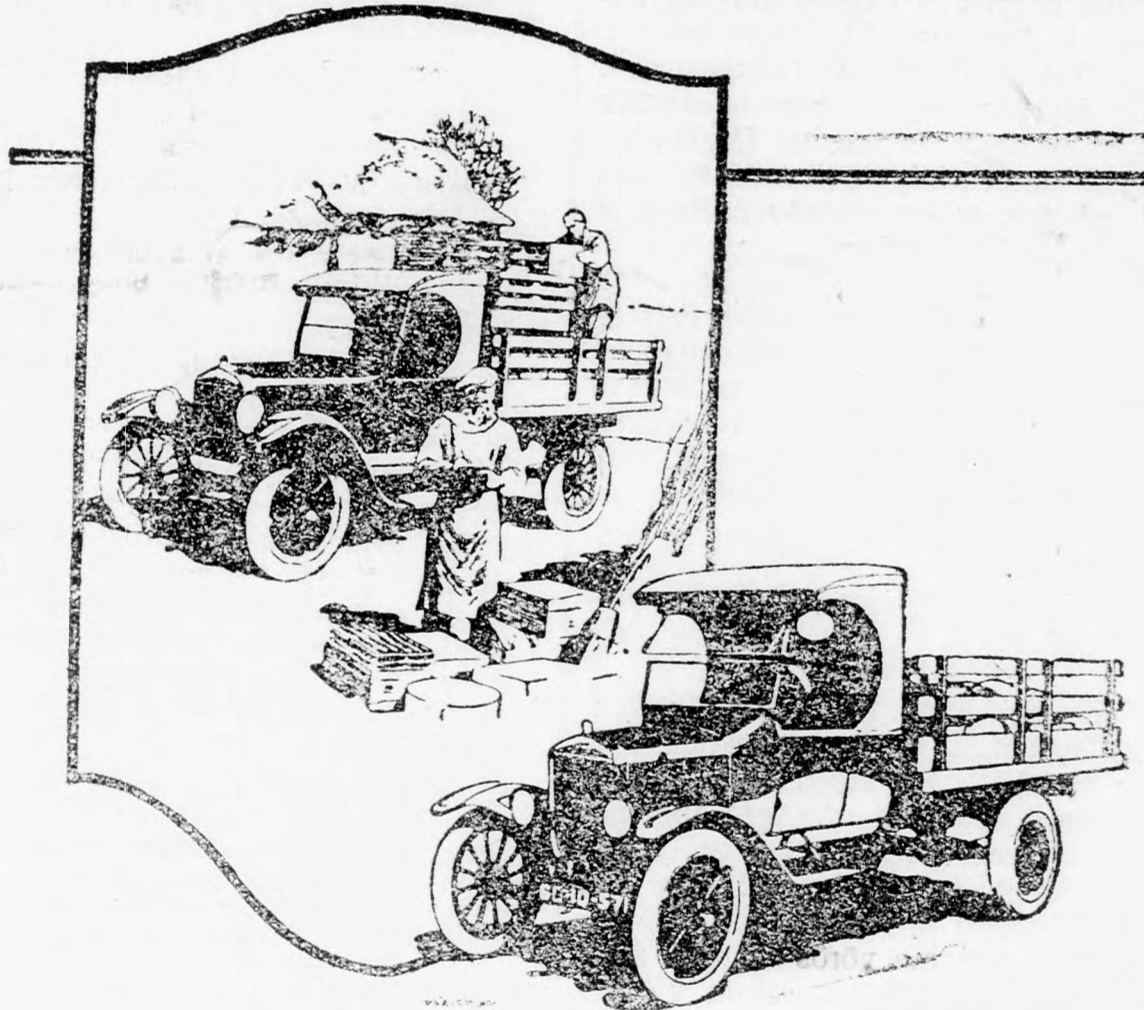
Konstancában az ember kimegy a kikötőbe és végig mustrálja a Fekete tengeren járó fehér hajókat. Testes, komfortra berendezett vízi alkotmányok, milyen egyszerű a dolog, gondold, beülisz este vacsora után a hajóba és uzsonnára már ott vagy az Aranyszarvban. Röstelni való dolog szinte, hogy az ember évekig kussol egy országban, anélkül, hogy átrándulna a világ egyik legérdekesebb helyére, a történetileg, néprajzilag, társadalmi, faji és vallási szempontból egyaránt érdekes Konstantinápolyba. Valóban nagyon egyszerű a dolog. A vám, a hatósági vizsgálat zaklatásmentes. Ha az ember magával visz ötven hatvan angol fontot (el ne felejtse a pénzügyminisztériumban beírni az utlevélbe, mert különben csak öt-hat darabot vihet ki ebből az imponálón, egyszerű pénzjegyből) akkor emelkedett érzéssel mehet neki a török földnek. Bár így is emelkedett érzések töltik el, mihelyt kint ring a hajó a tenger habos, hullámos taraján. Este van, este van! Hajók és világítótornyok között manővrozva, óvatosan, csöndes zugással siklik ki a hajó a kikötőből. Pirosan és kéken hunyorgat még a móló végére emelt torony jelzőlámpája, kivilágított hajók és árbócok villanykörtéi vidám játékot játszanak a zöldesfekete hullámokkal, aztán a város szilhuettje bontakozik ki sok ezer fénypontjával, kint vagyunk a kikötőből és friss irammal megyünk, jóleső szélben Kelet felé. A szárazföld és a kikötő lámpáit percek után már nem látjuk, a fekete vízre már csak a hold fénye terít széles ezüstmezőt, megyünk, megyünk, megborzongat az ős hidege, már az ég kupolájára is felhő terül és magunkra maradunk egyetlen csillaggal, amely biztató mlegem — égi hajó árboc-lámpája — velünk marad hajnalhasadásig.

Az utasok. Kevesen vannak, hiszen nincs szezon sem munkakeresésre, sem üdülésre. Aki ebbe az Alexandriáig siető hajóba szállott, elodázhatatlanul fontos ügyeiben megy a Keletre. Lent, a hajó gyomrában fezt és turbánt viselő törökök, macedón, hazatérő munkások, szegény görög árusok, két kínai, aki itt is üzletet akar csinálni tejszínű gyöngyeivel és egy békésmegyei zsidó házaspár, akik szerencsét mennek próbálni Angorába. A beszédes asszony elmondja, hogy már voltak ott, éppen ma kilenc hónapja, hogy visszatértek. — Mert az uram, kérem szépen, bádogos, a jó isten tartsa meg, nem mondom, nem rossz mesterség, de Bukurestiben most télire nem földnek új házakat, hát megyünk vissza, hátha ott sikerül. És kérem alássan, tessék elképzelni, majdnem visszamaradtunk. — Nyilván sok valutát hoztak! Fölkacagott. — Dehogyan valutát, dehogyan valutát. Ezt a drága kis madarat, ni! Ezt nem akarták, hogy elvigyem. De hiszen ha elmegyek, a szívem szakadt volna ki a bánattól, ha visszatartják kérem szépen a vámnál, aranyos kis Lujzikámat, hogy egyem a máját. Megindító volt ez a madárszeretet és ki-

váncsi lettem, megnézni az édes kis jószágot. Nagy babos kendőt emelt le az asszony egy nagy kosárról, gondoltam, ebben gubbaszt a drága kis kanári. Fölnyitja, de csak keskeny résre a kosarat és vakmerőn és bután fölszegzi a fejét egy — keselyű. — Ne tessék félni, ne tessék aggódni — és invitál, hogy én is csak szeressem a drágát — még fióka volt, amikor Angorában kaptam, azóta megnőtt az édes, hogy a jó isten tartsa meg! Huszonnégy esztendeje házások — mondtotta — de gyermektelenek. Azt hitték, az

ázsiai éghajlat megindítja a termékenységet, de ivadék nem jött a világra, így hát boldog volt, hogy megkapta ezt a sást és fölnevelheti. — Ó, tessék már elhinni, némelykor többet ér a vadállat is a rossz gyereknél! Aztán ez meg nem is vadállat, hanem madár, az isten tartsa meg. Szép, kedves, okos madár, az embernek csak öröme van belőle. Fölemelte megint a födelet és a drága dög bolyhos, ragyás fejére csókot szorított. **A födelizeten a friss, sós levegőn emésztették vacsorájukat az első és második osztály utasai.** Egy jovialis és kedves, kövér beszarabiai börgyáros, egy bécsi autófölszerelési vállalat megbízottja, egy örökké mozgó gyérhajú francia hegedűművész, egy örökké mosolygó fiatal japán tudós és publicista, egy német házaspár, akiktől nem lehetett megtudni mi járatban vannak erre és egy leány, harmadosztályu jeggyel, de elsőosztályuan öltözködve, táncosnő, aki Barcelonából valónak mondotta magát, de akiről gyorsan meg lehetett minden különös emberismeret nélkül is állapítani, hogy valahonnan Varsó vagy Lemberg tájáról került ide a födelizetre. Diskurálgatás közben szép lassacskán kiderült azután majdnem édes mindnyájunkról a hebreus származás. Talán, ha megvakartuk volna, a japánról is...

Már hajnalban várja az egész utazó társaság a fedélzeten a Boszporust. Akik most először járnak erre, de még maguk a hajósok is, akik ki tudja hányszor tették meg ezt az utat, öröms izgalomban lesik a nagy percet, hogy fölbukkanjon a széles sziklásáv, első hiradója a török vizeknek. Am az éjjel egy kis baj történt a kazánal és csak csökkentett menet-teljesítménnyel jutunk előre. Eső szítal a hajnali szürkületben, amely szürkés-kéken bontakozik föl a habzó hullámok periferiájáról. Bronz sávok feslenek föl a horizontról, majd lilára festődik a látóhatár, néhol világoskéket ölt az isteni

Valami nincs rendjén!

Ön meg van elégedve üzleteivel és azok eredménye még sem felel meg teljesen várakozásának; valami van, ami nyereségét csökkenteti vagy befolyásolja. Kellő figyelmet fordít Ön üzletének áruszállító szolgálatára? Az egytónnás Ford-szállítókosci úgy a vétel, mint a karbantartás szempontjából a legolcsóbb és szolidasága szinte közmondásos. Gondolkozzék kissé ezeken a kétségbevonhatatlan tényeken.

A Ford-féle eredeti karosszériának 5 különböző típusát bármely Ford-képviselő bármikor szállíthat

Látogassa még ma meg az országban lévő számos képviselőink egyikét!

szinjáték. Delfinek egész falkája kíséri bukfen-czeve a hajót, versenyt ugrálva a merész lendülettel ingó-ringó hullámokkal. A konyhából habfehér angora-macska szökik a kormányos mellé, tisztálkodik, azután ő is néz előre és megrezen, ha egy-egy delfin ugrik föl a vizek mélyéből.

Tünőben a hajnal. Reggel 7 óra felé az ég alján, egymásra fodrozott, duzzadt, barnáskék felhők tömegéből, a Teremtés tüzpompájával emelkedik vontatott méltósággal föl az égbe a Nap és áhítatos ünnepi érzéseket lövell a hajóra. A muzulmánok térdre esnek a maguk elé terített pokrócon, sok hajlással, sokszor megérintik fejükkel a térdüket, önfelédten, talán a tűzimádás nosztalgijával, lefojtott, esdő sirással hallelujáznak, a keresztények keresztet vetnek és mi zsidók áldóimákat morzsolunk. Van, aki tefilint szíjjaz magára, taliszba burkolódik és így hódol Kelet felé.

Déli egy óraker (régén Konstantinápolyban kellett volna lennünk) a hajó nyílt tengeren megállott. A gép most már ugyanis teljesen fölmondta a szolgálatot.

Az eső kellemetlenül csapkodott, a szél fölturta a habokat. Mint olvadáskor a hómező, fehér és fekete a tenger, bizonytalanság nyugtalankodik az arcokon, de a hajósok — akiknek vonásaiból olvasunk — derűsen szorgoskodnak, a rádió mellé beosztott tiszt kinyitja kajütje ajtaját és koncertet ad. Páris, vagy London hangversenyzik egy megrekedt hajó utasainak a Fekete-tengeren. Nagy kalimpálás a műhelyekben és két óra múltán ismét szuszogtak és sipoltak, puffogtak és forogtak a gép csavarai és szelepei.

Mentünk.

Napleáldozás előtt hajónk a Boszporus előtt ringott. Vörösre festett keskeny orosz teherhajó jött szembe, Odessza felé való iránnyal. Zöldes-sárga, kupalaku hegyek, a nagybányai hegyekhez hasonlatosak, fehér órházak ékelve beléjük, világító-tornyokkal, terrasos szőlőlugasokkal. A hegyerinc fölé keskeny, fehér minaretek emelkednek és a tenger népesedik. Regattások és halászbárkák tűnnek föl, oldalt sziklaszigetek sötétje borul a vizekre, testes gőzösök, acélszürke hadihajók jönnek-mennek a szoros torkolatánál.

Megállunk. Csöngetyü jelzi, hogy a török főnhatalóság alatt álló vizeken vagyunk. Felszökik a félholdas és csillagos piros lobogó, a hajó megáll, a török utasok leteszik muzulmán füvegeiket, európai kalapot tesznek a tarkójukra, lereszik a hajó falához a lépcsőt, pár perc múlva motoros gőzsről török rendőrség és rendőrtisztek szállnak be.

Revizió.

A poezisbe belehullott, ime a hivatalos eljárás kuriális prózája.

Beljebb nem mehettünk. Késésünk következtében a kikötőben más hajók eresztettek már horgonyt, az éjszakát tehát megint tengeren vagyunk kénytelenek eltölteni. Az eső abbamaradt, a Földközi tenger felől kellemes, enyhe szelek melengetnek és frissítenek: kint van mindenki a fedélzeten.

Szikár, magas, egészen vörös beretvált képű ember szegődik hozzám. Most látom először ezt az embert a hajón.

— Uram, képzelje, micsoda kellemetlenség!
— Ujra elromlottak talán a gépek?
— Még annál is nagyobb a baj!

Elővette a két kezét és széles gesztusokkal meg az ujjai forgatásával a tényállást így adta elő:

— Én kérném még annak idején Cöfatban, Palesztinában születtem, török állampolgár voltam, amíg Palesztina török főnhatalóság alatt állott. Ez rendben van. De én fölnövekedtem és mentem át Kairóba. Átmentem és ott maradtam és fölvettem az egyiptomi állampolgárságot és ma Fuad király alattvalója vagyok. Kijöttem Európába, kihoztam délgyümölcsöt és viszek gépeket. Ez egy rendes dolog, ugye? Nem csempészek, nem kereskedem tiltott dolgokkal.

— Miért rémülődik akkor?

— Most hallgasson meg. Odaadom a török rendőrtisztnak az utlevelemet. Megnézi és félreteszi. Várok, hogy tüsse rá a pecsétét. Azt mondja, ne várjak: az én könyvecskémet külön fogja elintézni. Most kérdem önt, miért külön? Ha-agusznak rám, mert valamikor palesztinai voltam és Palesztina most már az angoloké? Viszont, ha az angolokra haragusznak, már meg is kellett volna békülniök, Egyiptom miatt, ahol megszünt az angol uralom. De ha mégis haragusznak, miért éppen rajtam akarják kitölteni

a bosszujukat? Miért rajtam éppen? Uram, én nagyon félek egy török—egyiptomi bonyodalomtól!

— Félni? Ahhoz joga van, — mondom — de én, aki figyelemmel kísérem a Kelet politikáját, nem hiszek ebben a komplikációban.

— Nyugodtan lehet. Magának sejtelve nincs milyen kis dolgok robbantanak ki a Keleten háborukat! Sejtelve sincs, uram!

Nem lehetett megnyugtatni. Papiroost vett elő és lejegyezte a török és egyiptomi haderőket. Stratégiai tervekét készítette és kimutatta, hogy Fuadnak föltétlenül fölényesen kell győznie Kemál fölött. Amikor kora reggel, néhány órai alvás után följöttem hozzá, a notesze tele volt föl- és visszavonulási tervekkel, számokkal, a keleti és nyugati hatalmak állásfoglalásával és beavatkozásával.

A hajó fölhuza horgonyait, az utasok apraja-nagyja kint volt és elragadtatással szivta magába a Boszporus szépségeit: a mecseteket, a fehérkeretes ablakokat a barna faházakban, a csuda-palotákat, amiket mintha a sziklából faragtak volna, a titokzatos alagutakat cikk-cakkos kőkorlással a bejárók előtt, a keleti ro-

mantika ezer tarka szépségeit: ciprus-ligeteket, amik régi temetőket borítanak, a tengerből kimeredő sziklaóriásokat, a távolban Sztambul, a regék városát, ahogy a nap előtti szikrázó hamvassággal kupoláit és tereit, mindez az új egyiptomit nem érdekelte. Szeme és idegei a papíron, Csak, amikor jött a komiszár és átnyújtotta neki elintézt utlevelét, akkor föl-egyeneseedett:

— Tehát még sem lesz háború!

Mély lélegzetvétel után mondta ezt. Nem volt megelégedve. Hiszen pontosan kiszámította, hogy királyának, Fuadnak kell győznie.

Akkor már beringatózott hajónk a perai kikötőbe. Nagy raktárak, Hugo Sinnes, W. F. van der Zee és hasonló cégfőlirások kiabálnak beléd. Lejősz a vámhoz és miután átvizsgálják holmijaidat, tizen, gyermekek és aggastyánok öklözik egymást, hogy ki vigye a kofferedet. Fekete kávét és sárga gyöngysort, rachátot és hagymás palacsintát, füstölt halat és kincstári cigarettát, kis rézüstöt és kínai gyöngyfűzért, gránátalmát és metszett üvegből való vízi pipát kínálnak.

Ime, Konstantinápoly, a Kelet kapuja!

Két évet fognak szolgálni ezenül az önkéntesek is

(Bucuresti-Bukarest, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A most munkába állott parlament első kerülő törvényjavaslatok között van az új sorozási törvény is, amelyről a legellenmondóbb hírek kerütek volt forgalomba. Külföldi példák hatása alatt voltak olyan verzők, hogy a rendes szolgálati időt két évről 18, esetleg 12 hónapra szűkítik le, főleg takarékosági szempontokból. Ezeket a híreket azonban illetékes helyről megcáfolták, sőt a mai lapok szerint az új sorozási törvény megszünteti a kedvezményes katonai szolgálati időt. Eszerint tehát két éves lesz a szolgálat a törvény 52. és 53. szakasza alapján eddig kedvezményes időre besorozott ifjaknál is. Ennek megfelelően a hadügyi költségvetés a jövő évben 6 milliárd lesz, tehát egymilliárral emelkedik.

A hadügyminiszter ma kommunikét ad ki, amelyben tisztázza a tisztikar kibővítésének a lapok által éleken megvitatott kérdését.

A nagyvaradi premontréi gimnázium volt igazgatója a vonat kerekei elé vetette magát

Szmetka L. Ödön tragikus öngyilkossága

(Oradea Nagyvárad, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megrázó öngyilkosság hírért jelentik Nagyváradról. A nagyvaradi premontréi főgimnázium köztestületében és közszerepeben álló volt igazgatója: Szmetka L. Ödön paptanár tegnap délután a Kolozsvárra robogó vonat elé vetette magát, mely halálra ronsolta Szmetka L. Ödön testét.

Az öngyilkos paptanár néhány évvel ezelőtt ment nyugalomba és előbb a Félix fürdő igazgatóságát, majd a szentmártoni uradalom vezetését bízta rá. Legutóbb súlyos cukorbetegség támadta meg az erős, természetimádó papot,

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felolvasó szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Mit mondott Averescu a trónutódiás kérdéséről? Telefonjelentés alapján röviden közöltük, hogy a kormánypart tegnap ülést tartott, amelyen Averescu beszédet tartott a királyi kérdésről és a trónöröklés ügyéről. Gyorsirású jegyzetek szerint Averescu tábornok a kormánypart tegnapi értekezletén a január 4-iki eseményekre vonatkozólag szószertint a következőket mondotta: Van egy rendkívül fontos kérdés, amelynek érintését kötelességemnek érzem. Januárban nagyfontosságú változás történt hazánkban és vannak bizonyos nyugtalan lelkek, vagy kalandvágyók, akik azt hiszik, hogy ez a kérdés azóta nyitva áll és egyik pillanatról a másikra igen súlyos válság törhet ki az országra nézve. Uram, mi mélyen és őszintén sajnáltuk a januárban történeteket, de az események fölötti sajnálkozástól addig a meggyőződésig, hogy az ország valami veszélytől fenyegetve van, igen nagy a távolság. Az ország nincs fenyegetve személyes veszélytől, mert jó óra van, aki vigyáz nyugalmára. Uram, emlékezzenek arra, hogy nem sok idővel ezelőtt volt az az idő, amikor személyesen abban a helyzetben voltam, hogy mindent megtehettem ebben az országban. Végzettem okos dolgokat, de elkövettem esztelenségeket is, de nem siklottam a kalandok útjára, mert mindig a kötelességérzet vezetett. A legalitás kalauzolt,

amely anyira nyugtalanította és elkésértette, hogy végül is az öngyilkosság gondolatával kezdett foglalkozni. Tegnap délután hosszabb-sávára indult a szentmártoni határon. Utaközben az uradalom intézőjével találkozott, aki megkérdezte tőle: hova megy? Szmetka azt mondotta, hogy sétálni megy. De ekkor már megérlelődött benne az öngyilkosság gondolata. Megvárta az estét és a Kolozsvár felé haladó vonat elé vetette magát. A csendőrség ma bukkant rá rémesen megcsontított holttestére. Halála Várad közönsége körében nagy részvétet és megdöbbenést keltett.

amelynek sem értelme van, szubjektív és objektív értelmű. Előbbi azt a kötelességet róta rám, hogy mindig a törvényesség határára belül maradjak és sohasem szegjem meg a törvényt. Mély meggyőződésem, hogy amikor ezeket a jogokat szál az energiával gyakorolom, amelynek bizonyítékát adtam olyan nehéz időkben, egyesülve találok magam körül, nemcsak azokat, akik ennek a pártnak zászlaja alá tartoznak, hanem mindatokat is, akik parancsaim alatt harcoltak akkor, amikor az állam igazán nagy veszélyben volt.

— Roata pernyertes lett. Ismeretes, hogy Roata mérnököt a városi tanács megfosztotta igazgatói állásától. Roata ragaszkodott szerződésben biztosított jogaihoz és párral támadta meg a tanács határozatát. A kolozsvári bíróság ma délelőtt tárgyalta a pert és megelődítő ítéletet hozott. Kötelezte Kolozsvár városi tanácsát — addig is, amíg a szerződés visszaállítására vonatkozó perben döntés nem történik, — hogy Roatának elbocsátásától az ítélet meghozataláig csendes fizetést, fájárandóságát és természetbeni lakásértékének megtérítését összesen 105.000 lejt 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizessen meg. A városi tanácsnak ügyesse ezt a részletet természetesen megfellebbezte. Ha a törvényszék is helybenhagyja ezt az ítéletet, akkor Roata anélkül, hogy újját is mozdítaná, huzza direktori fizetését. Ez nem megvetendő jövedelmet biztosít számára, hisz Kolozsvár város volt tanácsának, amely annak idején a polgárság kifejezett akarata ellenére és az érdekelt testületek tiltakozása dacára is rendkívül súlyos feltételek mellett a Kolozsvár városi villamosmű igazgatójának kinevezte a megfelelő képesítéssel sem rendelkező Roatát.

— Haggibbor bál lesz december 4-én.

— A b...
Tudósítónk...
deklaráci...
kultúra...
ban a besz...
volt. A pr...
„Unterw...
mind kité...
H. jnal Fr...
Salamon E...
közül pedig...
tettek kiv...
muth és F...
anyagilag...
— Ne...
hadbírósa...
vári rőli sz...
Bakcsi Gy...
ság eltt. A...
telte fel ö...
tavaly nyár...
téseket tet...
szilák. Érd...
alatt állott...
hogy a bos...
tésre. Vel...
ezt állította...
nem sértette...
vallomását...
Bakcsi Gy...
lej pénzbírs...
terítésére it...

— Botr...
bemutatója...
„Worzeg“...
nemzeti szin...
második felv...
adást. A ma...
jött váratlan...
szerzőjét zsid...
megné elyezi...
zenekritikusa...
az opera bols...

— Még...
jost. Budape...
amely szerin...
író ellen az...
adott ki, té...
csakugyan...
azonban az...
és errei é...
dr. Györki...
Kassák ügy...
adtak ki elle...

— A ma...
házi sérelm...
ből jelentik...
háziügyi bizo...
niszter vezet...
tásügyi min...
az iskolai és...

— Leng...
Románlába...
egy lengyel...
sorozatot fog...
nyos intézet...
kettét adott...
Goga Octavi...
román politik...
sege vett rész...

* Telefo...
megituk, kiad...
telefonkönyv...
kapnak. E kör...
német nyelvű...
előnyei még a...
közismertek...
mindenkör...
lyama'ban.

* Üzletát...
csomege- és...
utcai fizetés...
36 szám alá...
eddigiről is...
ség rendelkezé...

A beszercei Barkochba kulturstélye.

Tudósítónk jelenti: Vasárnap rendezte óriási érdeklődés mellett a beszercei Barkochba ezidei első kulturastélyét. A szépszámu zsidó közönség sorában a beszercei keresztény elítélőközönség is látható volt. A program kiemelkedő pontja Heinrich Grünau „Unterwegs“ című drámája volt, amelynek szereplői mind kitünőt produkáltak. Külön ki kell emelnünk H. J. Frida, Friedmann Libus, Hirsch Stefi és Salamon Helén aviva lányokat. A férfiszereplők közül pedig Schmetterer Jakab és Pistiner nyújtottak kiváló. Jók voltak még Bischenfeld, Rachmuth és Frimeth D. H. Az ugy erkölcsileg, mint anyagilag sikerült estélyt reggelig tartó tánc követte.

Nemzetgyalászi per a kolozsvári hadbírótság előtt. Handelsmann E. nőgyógyász- és női szabó és alkalmazottai Székely Ágnes és Bakosi György álltak ma vádlottakként a hadbírótság előtt. A műhely két volt alkalmazottja jelentette fel őket a sziguranacán, mert állításuk szerint tavaly nyáron a műhelyben románellenes kijelentéseket tettek és többek között a műhelytereket szították. Erd. kes, hogy a két feljelentő elbocsájtás alatt állott és nem látszik lehetetlennek a feltevés, hogy a bosszu gondolata indította őket a feljelentésre. Velük szemben ugyanis több várorelőány azt állította, hogy a műhelybeli vita egyáltalán nem sértette a románokat. A bíróság az előbbieket valloását fogadta és Handelsmann Ernőt, valamint Bakosi Györgyöt egy-egy havi fogháza, öt ötezer lej pénzbírságra és két-kétezer lej perköltés megterítésére ítélte.

Bármily zeneművet
legolcsóbban raktárról azonnal szállít
Révész Béla, zeneművész
Kérjen árjegyzéket.

Botrány a prágai opera legutóbbi bemutatóján. Prágából jelentik: Berg Alban „Wozzeck“ című operájának mai előadásán a cseh nemzeti színházban nagy botrány volt, úgy, hogy a második felvonás után be kellett szüntetni az előadást. A mai botrány a lapok kritikája után nem jött váratlanul. A cseh sajtó nagyrésze az opera szerzőjét zsidónak kiáltotta ki, aki germán zenéjével megmérgezte a cseh muzsikát. A „Narodni Listi“ zenekritikusa hasábozon keresztül fejtegette, hogy az opera bolsevista propaganda célokot szolgál.

Mégsem tartóztatták le Kassák Lajost. Budapestről jelentik: Az az elterjedt hír, amely szerint Kassák Lajos, a híres aktivista író ellen az ügyészség letartóztatási parancsot adott ki, tévesnek bizonyult. Kassák ellen csakugyan volt eljárás folyamatban, amit azonban az ügyészség nemrégén megszüntetett és erről értesítették is Kassák ügyvédjét, dr. Györki Imre szocialdemokrata képviselőt. Kassák ügye teljesen rendben van és nem adtak ki ellene letartóztatási végzést.

A magyar párt iskoláügyi és egyházi sérelmeinek orvoslását kéri. Bukarestből jelentik: A magyar párt iskoláügyi és egyházi sérelmeinek orvoslását kéri. Bukarestből jelentik: A magyar párt iskoláügyi és egyházi sérelmeinek orvoslását kéri. Bukarestből jelentik: A magyar párt iskoláügyi és egyházi sérelmeinek orvoslását kéri.

Lengyel jogászküldöttség érkezett Romániába. Tegnap este a fővárosba érkezett egy lengyel jogászküldöttség, amely előadás-sorozatot fog tartani a közigazgatási tudományos intézetben. Este a lengyel követtség bankettet adott a vendégek tiszteletére, amelyen Goga Octavian belügyminiszter, valamint a román politikai és jogi élet számos személyisége vett részt.

Telefonbérletők figyelmébe. Mint már megittuk, hirdásra kerül az első Romániai országos telefonkönyv, melyet a telefonbérletők díjmentesen kapnak. E könyv városanként egy román magyarnémet nyelvű szakmamentőt is tartalmaz, melynek előnyei még a háboru előtti telefonkönyvek révén, közismertek. A szakmába való beiratás egyszer s mindenkorra 150 lej. Az összeállítás most van folyamatban.

Üzletáthelyezés. Sturm Róbert fűszer-csemege- és cukorkereskedő volt Kassuth Lajos utcái üzletét Str. Regina Maria (Deák Ferenc utca) 36 szám alá helyezte át. A cég új helyiségében az eddigiektől is fokozottabb mértékben áll a vevőközönség rendelkezésére.

Honnan szerezte két és félmilliót Strajan ifjovi bíró? Bukarestből jelentik: Emlékeztet még az a pánamabotrány, amely az ifjovi törvényszéknél derült ki és amelyben három bírót azzal vádoltak meg, hogy az állam kárára megvesztegetni hagyták magukat. Két bíró lemondott és az igazságügyminiszter megelégedett ezzel, de a leg súlyosabban terhelt Strajan bíró ellen megindították a fegyelmet. Az ifjovi törvényszék fegyelmi bírósága Haglopal táblai elnök elnökletével tegnap kezdte meg Strajan bíró tárgyslmi ügyének tárgyalását. Strajant, aki védő nélkül jelent meg, felszólították, hogy igazolja két és félmilliót vagyonának eredetét.

Prima tűzifát
Ölneként és aprítva legjutá-Fischer
nyosabtan házhoz szállít Fischer
fatelepe, Piata Garii No 2. — Telefon 1300.
Az állomással szemben.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszerű közlésnél egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állást-keresőknek 50% kedvezmény. Apróhirdetések díja 1 óra fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Orvos, izr., nőtlen, 40-50 év közötti, ki hajlandó lenne Erdély egyik nagyobb városában gyógy-praxist, foglalkozni, jó praxist, megfelelő lakást, berendezést és intelligens, kész segítő életársat nyerhet. Komoly ajánlatok „Jobb később, mint soha“ jelleggel a lap kiadójába kéretnek. 1070

Kiadó
1 szoba és konyha, 2 szoba és konyha, vagy 3 szoba konyhás lakás a város legszébb helyé, újonnan épült házban. Értekezhetni 12-2 óra közt Petőfi-u. 18. Az udvarban hátul.

האלמער ארטה. מיידע זוכט איינען שוין בעוע תפילה מיט אב געוועזענע שטימע וועלכער קבלות פון 3 אנערקאנטע רבנים בער-יזעט. געהאלט 3500 לער. פער מאנאט וואדונט אונד געוואנדלעכע פראגע בענאיינקאממען פראגע שפענען ווערען נור אק געשפיערמען געוועזענע. Halmeu am 11, November 1926

Friedman Herman N. tar
Farkas Abraham Präses

HUNWALD
Gluj, Str. Plahujaj (vold Molaj-u.) 2. Telefon 147
Üvegössolds és táskör-gyár. Kábelköveg raktár és Svegezési vállalat. Előbás táskörök újrafon-oszorozása 1007

Valódi Email OJA csakis eredeti dobozban kapható

Uj Megnyilt Robert Sturm **Megnyilt Uj**
fűszer, csemege és cukorkaüzlete. Cluj
Str. Regina Maria 36. Legolcsóbb bevá-
rási forrás Specialis csemegekülönlegességek.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A kolozsvári román opera heti műsora
Péntek, nov. 19.: Zeidónő. (Apostolescu, a buka-
resti opera tagjának vendégfelléptével.
Vasárnap, 21 én d. u.: Babatündér (Ballet).
Hétfő, 22 én: Aida. (Apostolescu vendégfellépte)

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor
Csütörtök: Don Juan (A bácsi opera-együttes
hucsu-vendégjátéka. Főlemelt helyárak. Napi
bérlet 24 szám A. Sorozat 141. Előadás
kezdetén a nézőterre vezetők ajtókat bezárják.)
Pénteken 7-ór: Doktor ur! (Molnár Ferenc vig-
játékának reprize. Uj betanulással és új sze-
reposztással. Premierbérlet 24 szám. Sor-
ozatszám 142.)
Pénteken 10-ór: Maricza grófnő (Leonardnak, a
híres bukaresti énekes bonvivántnak és tár-
sulatának vendégjátéka. Cimszereplő: Adele
Baum, bécsi operetteprimadonna. Bérletszá-
netben. Főlemelt helyárak. Sorozat 143)

FLESCH & FIUL sodronyáruggár, Arad
Gyártmányai: lánchálós acélágybetétek,
ruhaakasztók, patkány- és egércsapdák,
faszönyegek. Automatáin előállít minden-
nemű sodronyárut rajz vagy minta után.

Átmeneti kabátok
Neumann M.
férfiruhaáruhaza
Cluj, Piata Unirii (Főter) 14

Ingyen van a ZEPHIK kályhája,
mert vételára a legrövidebb idő alatt
megtérül tüzelőben.
10 fűt egy szobát **24**
kg fával **órán** át
Gyártja **Szántó Dezső és Fia** Erdély
és a Bánát legrégebb és legmegbízhatóbb re-
dény és kályhagyára, **Oradea, Strada**
Marososi 8. sz. — Telefon 431.
Acéllemez-redőnyök!
Esslingeni faredőnyök a legjobb kivitelben.

KÖZGAZDASÁG

Tőzsde

A belföldi pénziacón a tegnapi túlzókedést mára némi élékség váltotta fel. Az irányzat eszélkedés mutat. Az árfolyamokat alább adjuk:

Devizák	Valutapiac 1926 November 17 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bu- arest	Buda- pest	Bécs	Prága	New- york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3510—3520	—	—	568 1/2	3510	18776	13670	652 7/8	1929
Newyork ..	180—182	513 1/2	518 1/2	2948	190	71400	70890	3335	—
London	882—885	2515	2515	143	880	2488 3/4	2440	164 1/4	38515
Páris	620—630	1742 1/2	1762 1/2	—	614	2440	2425	116 3/4	33650
Milano	770—775	2150	2165	123 1/4	755	2991	2959	132	418 1/2
Prága	537—540	1535 1/2	1536	88	537	2114 3/4	21002	—	296 1/4
Budapest ...	390—393	72 3/8	7260	—	2550	—	5929	474 1/2	—
Belgrád	—	915	914 1/2	—	315	1259	1200	1973	177
Bukarest ..	—	236	235	1615	—	392	390 1/4	18 3/4	55 1/4
Varsó	—	57 1/2	57 1/2	—	—	—	7840	375	—
Bécs	2550—2570	7315	7315	—	2570	10063	—	47 3/8	—
Berlin	4310—4330	12310	12310	—	4310	16949	16827	804 1/4	—

Száz lel árfolyama: Zürich 285, Páris 1615, Budapest 39200, Bécs 39025, Prága 1875

Garoflid miniszter expozéja a mezőgazdaság intenzívbe teleléről

Kísérleti állomásokot állítanak fel és reorganizálják az oktatást. A regátban is bevezetik a telekkönyvi rendszert

(Bucuresti-Bukarest, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától). Garoflid földművelésügyi miniszter ma magához kérte a bukaresti sajtó képviselőit és expozé tartott előttük a mezőgazdasági termelés intenzifikálásáról. A földművelésügyi miniszter elmondta, hogy a mezőgazdasági oktatást gyökeresen reformálni kívánja. Egy új mezőgazdasági főiskolát tervez, a kolozsvári akadémiát pedig teljesen reorganizálni fogja. Ezenkívül több mezőgazdasági kísérleti állomást állítanak fel az országban. A magántulajdonban levő mintagazdaságok ugyanolyan támogatásban fognak részesülni, mint az állami mintagazdaságok.

A miniszter ezután közölte, hogy a készülő szindikalizációs törvénytervezet szindikátusokba fogja kényszeríteni az állattenyésztőket.

A földművelésügyi miniszter ezután elmondta még, hogy a regátban és Beszarábiában be fogják vezetni a telekkönyvi rendszert, amely olyan egyszerűen bevált Erdélyben. A földművelésügyi minisztériumnak egyik legfontosabb feladata lesz a teljesen kitermelt erdők befalásait sürgetni, végül pedig a mezőgazdákat megfelelő olcsó hitellel ellátni.

Export Import

Keresletek, kínálatok és bizományi megbízások

A bukaresti kereskedelmi és iparkamara közlése szerint újabban az alábbi külföldi cégek óhájának összekötését létesíteni román kereskedelmi vállalatokkal, importőrökkel és exportőrökkel.

Josep quim Brau Mayol, Barcelona (Llengua d'Oc 166) olyan romániai gyárakkal és vállalatokkal óhajt összekötést létesíteni román kereskedelmi vállalatokkal, importőrökkel és exportőrökkel.

Polcsok Fülöp és Fla Nyirbátor (Magyarország) petróleum és olajimportőr.

Hachibo hi Sioten, Kobe (Japán) No. 17. Kancho Nichome japán termékeket ajánl exportra.

Hugo Wolzkmair Graz, Reichsauerstrasse 3 Csepőgyárak részére ajánl gépeket és felszerelési tárgyakat.

Josef Schwerer Bécs, III., Markhofgasse 13. Dióimportőr.

David Rettig Krakkó, Sz. Gertrud 6 Dióimportőr.

Richard Raupach S. A. Karlitz (Németország). Kerámiái gépgyár.

The Rosenblum Company Newyork 105. Hudson Street. Dióimportőr.

Centralstelle für Landeszereugnisse, dr. Arno Schade Düsseldorf (Worringersstrasse 116). Mindenféle gyümölcsök és mezőgazdasági termények export-importőre.

Samolinszki Poznan (Polonia). Ul. Dabrowskiego 54. Export-importőr szappanáruban.

Jakob Monat Sosnowic (Polonia) Ul. Kowalska 12. Steril géptisztító rongyokat és gyapotmaradékokat exportál.

Agnati Rsg. Umberto, Milano, Via Felice Bellotti 17. Összekötést keres ékszerárugyárakkal.

Benjamin Broch Szalonki. Bizományost keres Románia részére vas- és rézárugyárak számára.

Ma tartják meg a bankárok konferenciáját. Bukarestből jelentik: Az országos bankárértekezlet, amelynek tudvalevőleg a pénzügyminiszter hívott össze, tegnapi délutánról ma délután 6 órára maradt. Az értekezlet legfőbb pontja a lejstabilizálási kérdésen kívül egy új bank és részvénytársasági törvénytervezet előkészítése. A bankárértekezlet elé nagy figyelemmel tekint Románia egész gazdasági élete.

Leszállították az árpaköles kiviteli illetéket. A hivatalos lapban közzétett rendelet szerint az árpaköles (orzoacs) kiviteli illetéket yagononként 20 000 lejről 12 000 lejre szállították le. Ezen kiviteli illetéken felül a 2 százalékos vámkezelési illetéket (Taxa de comisie) nem kell fizetni.

Az UGIR választmányi ülése. A Gyár- és Iparosok Országos Szövetsége november 25-én bukaresti központjában választmányi ülést tart. Ez alkalommal fogják formálisan betölteni az elnöki tisztséget Basila igazgatóval, akit az elnöki tanács megválasztott.

Az új magyar pénz forgalmahozatala. Budapestrol jelentik: A magyar Nemzeti Bank főtanácsa november 24-ikén dönt az új pénz forgalmahozataláról. A pénzügyminiszter meghajlására a főtanács döntése után, rövidesen kibocsátják a pengobankjegyeket. A váltópénzre nézve pedig az a terv merült föl, hogy az még december elseje előtt forgalomba kerüljön. Ezzel a tervvel szemben azonban olyan aggály merült föl, hogy az új váltópénz hírtelen megjelenése a piacon esetleg zavarná a barátsónyi forgalmat. Eppen azért az érintett

körök hivatalos képviselői közbenjártak az illetékes fórumoknál, hogy a kibocsátást halasszák el. Hír szerint a pénzügyminisztériumban és a Nemzeti Banknál honorálni is fogják a kereskedők óhaját.

Butor Hálószoba, szép, jó és olcsó. **Siebold** Fülöp butorgyárában Timisoara, II., Távírda-u. 19. sz.

Figyelmeztetés!

Igen tisztelt előfizetőink, hirdetőink és bizományosaink szives tudomására hozzuk, hogy kiadóhivatalunk részére csak azok a pénzbeszedőink jogosultak incassóra, akik „Fényképes pénzbeszedői igazolvány”-nyal rendelkeznek.

Hirdetési aqvisitőrjeink pénzszek felvételére nem jogosultak.

Nem fényképes pénzbeszedői igazolvánnyal ellátott egyéneknek teljesített fizetéseket nem áll módunkban elismerni.

Az Uj Kelet kiadóhivatala

Bauch Ernő üzletébe

az őszi szezonra gyönyörű perzsa, kelim-gobelin, hebedó- és mozik **kézimunkák érkeztek** szonkivül nagy választék **csipkék, gombok, harisnyák és keztyűkben.**

Felhívás

a kolozsvári Kishitelbank és Takarékpénztár Rt részvényeseihez.

Az intézet november 14-iki rendkívüli közgyűlése úgy határozott, hogy mindazon részvényesek, akik jegyzett részvényeiket 1926. évi december hó 17-ig bezárólag ki nem fizetik — a részvényesek sorából töröltetni fognak és befizetéseik a tartalékalap gyarapítására fordítanak.

Felhívjuk tehát a t. részvényeseket, hogy fizetési kötelezettségüknek a kövekezmények terhe alatt, az említett időpontig eleget tenni sziveskedjenek.

Cluj, 1926. november 15.

Teljes tisztelettel
Kishitelbank és Takarékpénztár Igazgatósága.

Árverési hirdetmény

A targumuresi orth. izr. hitközség baromfi vágatási házban baromfi ritulássalágar köthető biztositással kapcsolatban gyakorolható tolltépő jo ot berbeadja 1927 év január 1-től egy, esetleg több évre. Az árverés 1926 december 12-én d. e. fél 11 órakor lesz megtartva a hitközségi irodában.

Zárt ajánlatok, melyek a szóbeli árverés után lesznek a biztositás által felbontva, 1926 december 10 déli 12 óráig adhatók be — 10,000 lei bantapéz: z letétbe helyezése mellett — a jegyzői irodában, hol az árverési feltételek is megtdh tók.

Targumures, 1926. november 7.

Friedmann Ferenc jegyző Rosenfeld József elnökh.

Kereskedelmi és adóhivatal
Kolozsvár, 30.
Brassay-utca
Telefon:
és kiadóh
192, 238 és 10

1926 november

Eresz

Ha még nem denesre tisztulnak az a tény, elnök elő vá megvát a numer Tudjút, hogy ez sem eléggé bátor tudunk kell, beszéd a két év tündetését és delmes felzudalé Mindenszetre idó zusz kérdéseiről Magyarországon is igazolni kell a feutartását. Két szava dominálta séges gazdasági szárt kell fentart a szidó tehetőség hessen védelmezés társadalmi rétege

Bizonyos, hogy jezés tekintetében mint a fajvédelem hamis és époly i gikus, hamis azé számára percig s meruz klauzuz épügy, mint mi talan és gyenge ban, akiknek éle is olyan sivarak középosztályéi.

Ezért találó é a megállapítása, klauzuz megszür lasztási fogónak ellenére is Bathlen dóság számára ked lán épen azért, me ből erednek. Ez lenti, hogy Mag politika is konces d. tt hurok kényt amelyet pár évv erőszakot rá sz ményére. Azt jel erkölcsi igazolás ma már igazolás kának egyik legé Bathien és a kun gek állomának, ha ségesen állana a mögött, akkor B nek ezt az igazol diplomatikus és dásmodját — szó egyszerűen kika kompkumából.

De ime: Bat tes szavakat forg Hzik, helyetti, k mezné a kurzus — tsán legtdbbé dök között — s nyednek majd é támogatni. Ennek megvannak a szitika fordulópont ideig inrarrizigen len táboráta vor szemléltetés, mi

E pillanatban kedélyek feszült vagy házkos a r mek számára. Az mindenesetre illő szkepszist, amelye